

“Ἐγὼ εἶμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή,,
(Ἰωάν. 18’ 6)

“Τὰ ρήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
ἀνεῦμά ἐστι
καὶ ζωὴ ἐστι,,
(Ἰωάν. 5’ 63)

ΟΡΘΟΔΟΣΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἰδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΑΙΟΥΛΟΣ † 1929

Ἔτος 111ον | Ὀκτώβριος 2021 | 4360

«ΑΓΙΟΙ ΓΙΝΕΣΘΕ»

Ἐὰν ρωτούσαμε τοὺς ἀνθρώπους ποιὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς μας, θὰ εἶχαμε πολλές καὶ ποικίλες ἀπαντήσεις. Ἀλλὰ ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι ἕνας καὶ μοναδικός: ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία, ἡ ἐν Χριστῷ θέωσις, ὁ ἁγιασμὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς, ἀπευθυνόμενος στὸν Ἰσραηλιτικὸ λαό, αἰῶνες πρὸ Χριστοῦ, ἔλεγε: **«Ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἅγιος ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν»** (Λευ., 19’ 2). Καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐπαναλαμβάνει τὸν λόγο αὐτό: **«Ἅγιοι γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι»** (Α’ Πέτρ., α’ 16).

Τίποτα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ποὺ κάνουμε στὴ ζωὴ μας –τὰ γράμματα, ἡ ἐπιστήμη, τὸ ἐπάγγελμα, ἡ οἰκογένεια, ὁ ἀθλητισμὸς– δὲν ἀποτελεῖ σκοπὸ τῆς ζωῆς μας. Ἀλλὰ ὅλα αὐτά, χρησιμοποιούμενα καλῶς, συντελοῦν στὴν ἐπίτευξη τοῦ προορισμοῦ μας, ποὺ εἶναι καὶ παραμένει ἕνας: ὁ ἁγιασμὸς μας. Ὁ πλασμένος **«κατ’ εἰκόνα καὶ καθ’ ὁμοίωσιν»** Θεοῦ ἄνθρωπος, κάνοντας καλὴ χρῆση τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας, μπορεῖ νὰ προχωρήσει στὸ **«καθ’ ὁμοίωσιν»**.

Ἀλλὰ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως ἦταν αὐτὸς ἀκριβῶς: ἡ θέωση τοῦ ἀνθρώπου. *«Αὐτὸς γὰρ ἐνηνθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν»*, γράφει χαρακτηριστικὰ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος. Ὁ Χριστὸς δὲν ἦλθε νὰ μᾶς κάνει καλοὺς ἀνθρώπους. Καλοὶ ἄνθρωποι ὑπῆρχαν καὶ πρὸ Χριστοῦ καὶ ὑπάρχουν καὶ σήμερα. Ὁ Χριστὸς ἦλθε νὰ θεραπεύσει ὁλόκληρην τὴν ἀνθρώπινη φύση, νὰ ἀνακαινίσει στὴ βάση τῆς τῆν ἁμαρτωλῆ ἀνθρώπινη ὑπαρξη καὶ νὰ τὴν ἀγιάσει.

Βασικὴ προϋπόθεση γιὰ αὐτὸν τὸν μεγάλο καὶ ὑψηλὸ σκοπὸ τῆς ζωῆς μας εἶναι ἡ συναίσθησις τῆς ἁμαρτωλότητός μας. Ὅλοι οἱ πραγματικὰ μεγάλοι, οἱ ὁποῖοι προχώρησαν καὶ ἀνέβηκαν ψηλὰ στὴν ἀγιότητα, εἶχαν βαθιὰ μέσα τους τὴ συναίσθησις τῆς ἁμαρτωλότητός τους.

Ἐκεῖνο ποὺ μᾶς ἀσφαλίζει στὴν πορεία τοῦ ἁγιασμοῦ εἶναι ἡ ταπεινώσις. Τὸ τελωνικὸ φρόνημα. Ἡ ταπεινώσις εἶναι ἡ βάση τῶν ἀρετῶν. Ὁ Θεὸς **«ὑπερφηάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν»** (Παρ., γ’ 34). Μεταξὺ τῶν ἄλλων, πολλῶν προϋποθέσεων τοῦ ἁγιασμοῦ, ἐπιγραμματικὰ ἀναφέρουμε τὴν αὐτογνωσία καὶ τὴ μετάνοια.

Ὁ πιστὸς Χριστιανὸς ποὺ βαδίζει στὸν δρόμο τοῦ ἁγιασμοῦ πρέπει νὰ εἶναι ἀγωνιστής. Χωρὶς ἀνακωχή. Μὲ τὴ χρῆση ὅλων τῶν πνευματικῶν ὄπλων. Βεβαίως, στὴ μάχη κατὰ τῶν παθῶν καὶ τῆς ἁμαρτίας θὰ ἔχει καὶ πτώσεις. Ἀνθρώπινο τὸ πίνειν. Ὁ ἀγωνιστὴς Χριστιανὸς ὁμῶς πέφτει καὶ σηκώνεται. Ὅσες πτώσεις, τόσες καὶ ἐγέρσεις. Ἐκατὸ πτώσεις, ἕκατὸν μία ἐγέρσεις. Ὁ Χριστιανὸς εἶναι ὁ ἀγωνιζόμενος καὶ ὁ ἐγειρόμενος.

Λέμε στὴ Θεία Λειτουργία. *«Πρόσχωμεν, τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις»*. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι οἱ πιστοὶ εἴμαστε οἱ ἁγιαζόμενοι. Οἱ συνεχῶς ἁγιαζόμενοι. Ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἰησοῦς

Χριστὸς, εἶναι ἁγία, καὶ διοχετεύει τὸν ἁγιασμὸ στὸ ὑπόλοιπο σῶμα, τὸ ὁποῖο εἶναι ἁμαρτωλόν, ἀλλὰ ἁγιαζόμενον. Ὅπως ὁ σίδηρος, ὅταν τὸν βάλουμε στὴ φωτιά, στὸ καμίνι, ἀρχίζει καὶ κοκκινίζει καὶ συνεχῶς πυρακτώνεται καὶ γίνεται ὅλος φωτιά, καὶ δὲν ξεχωρίζεις εὐκόλα φωτιὰ καὶ σίδηρο, ἔτσι καὶ ὁ Χριστιανὸς ποὺ δέχεται τὸ πῦρ τῆς Θεότητος, δι’ ὅλων τῶν ἁγιαστικῶν μέσων (Θείας Λειτουργίας, προσευχῆς, μυστηρίων), δέχεται τὴ φωτιὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὅπως ὁ ἴδιος ὁ ἥλιος εἶναι ἀπρόσιτος καὶ ἀπλησίαστος γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ οἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου εἶναι ὄχι μόνον προσιτές, ἀλλὰ καὶ χρήσιμες καὶ ἀναγκαῖες γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ γιὰ ὅλο τὸ ζωικὸ καὶ φυτικὸ βασίλειο. Ἔτσι καὶ ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπρόσιτη καὶ ἀπλησίαστη, ἀλλὰ οἱ ἀκτιστες ἐνέργειες τῆς Τριαδικῆς Θεότητος γίνονται δεκτὲς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος καθαρίζεται ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, φωτίζεται, ἀγιάζεται, θεώνεται.

Αὐτὸς ὁ διαρκῶς ἀγωνιζόμενος καὶ ἁγιαζόμενος Χριστιανὸς εἶναι ἕνας *μορφωμένος* μὲ τὴν πραγματικὴ ἔννοια ἄνθρωπος. Ἐπανερχεται στὸ *«ἀρχαῖον κάλλος»*. Εὐρίσκειται σὲ ἄρμονία μὲ τὸν ἑαυτὸ του, τὸν συνάνθρωπο καὶ τὴν κτίση ὁλόκληρη. Ἀπολαμβάνει τοὺς καρποὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ χαρὰ, ἡ εἰρήνη, ἡ μακροθυμία, ἡ χρηστότητα, ἡ πραότητα, ἡ πίστις, ἡ ἐγκράτεια (Γαλ., ε’ 22). Εἶναι ὁ πιὸ δυνατὸς γιὰτὶ νικᾷ τὴν ἁμαρτία, τὸν κόσμον, τὸν Σατανᾶ· νικᾷ τὸν χρόνον, τὴ φθορὰ καὶ τὸν θάνατον. Ἀφθαρτοποιεῖται καὶ ἀπαθανατίζεται. Οἱ ἅγιοι δὲν πεθαίνουν. Οἱ ἅγιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι.

Καὶ ἐμεῖς καλοῦμαστε νὰ γίνουμε ἅγιοι. Καὶ τὸ μποροῦμε, ἀρκεῖ νὰ εἴμαστε στὸν δρόμο τῆς σωτηρίας καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ. **«Ἅγιοι γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι»**, ἐπαναλαμβάνει ὁ Θεὸς στὸν καθένα μας. Κάτι τέτοιο θὰ εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀγάπη καὶ προσφορὰ στὸν ἑαυτὸ μας. Ἡ μεγαλύτερη προσφορὰ στὸν κόσμον καὶ τὴν ἐποχὴ μας.

Οἱ πιστοὶ εἴμαστε συνεχῶς ἁγιαζόμενοι. Ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, εἶναι ἁγία, καὶ διοχετεύει τὸν ἁγιασμὸ στὸ ὑπόλοιπο σῶμα, τὸ ὁποῖο εἶναι ἁμαρτωλόν, ἀλλὰ ἁγιαζόμενον. Ὅπως ὁ σίδηρος, ὅταν τὸν βάλουμε στὴ φωτιά, ἀρχίζει καὶ κοκκινίζει καὶ συνεχῶς πυρακτώνεται, ἔτσι καὶ ὁ Χριστιανὸς ποὺ δέχεται τὸ πῦρ τῆς Θεότητος, δι’ ὅλων τῶν ἁγιαστικῶν μέσων δέχεται τὴ φωτιὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Άγωνιστές στην μάχη τῆς ζωῆς

Ἐπιμένει στὸν Χριστιανισμὸ ἕνας συμβολισμὸς πολὺ παραστατικὸς. Γίνεται κατὰ τὴν τελετὴ τοῦ μυστηρίου τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος. Τότε ἀκριβῶς ποὺ ἐντάσσεται ὁ Χριστιανὸς ὀργανικὰ στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, κεφαλὴ τῆς ὁποίας εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Ὁ συμβολισμὸς αὐτός, ὅπως σημειώνει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἔχει σχέση μὲ τὰ ἀρχαῖα ἀγωνίσματα. Οἱ ἀθλητές, οἱ παλαιστῆς, προτοῦ ἀρχίσουν τοὺς ἀγῶνες, ἀλείβονταν μὲ λάδι. Καὶ ὁ Χριστιανὸς τὴν ἐπίσημη ἐκείνη στιγμή ἀλείβεται μὲ λάδι, γιὰ νὰ μὴν ξεχνάει ποτέ, ὅτι εἶναι ἀθλητὴς καὶ ἀποστολὴ του εἶναι ὁ ἰσόβιος ἀγῶνας, ἡ σκληρὴ πάλη.

Καὶ ὅμως μερικοὶ κατηγοροῦν τοὺς Χριστιανούς γιὰ φυγὴ ἀπὸ τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνες καὶ τὴν κοινωνικὴ ἀποστολὴ τους, ὅτι ζοῦν ἀποκομμένοι ἀπὸ τὰ καυτὰ προβλήματα τοῦ κόσμου. Λάθος. Ἀκριβῶς γιὰ τὸν Χριστιανισμὸ δὲν εἶναι φυγὴ. Ὁ Χριστὸς κάλεσε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τοὺς μαθητὲς Του νὰ τὸν ἀκολουθήσουν μὲ αὐταπάρνηση καὶ νὰ ἀποδυθοῦν σὲ σκληροὺς ἀγῶνες. Σύμβολό Του ὑπῆρξε ὁ αἱματοβαμμένος σταυρός. Τὰ συνθήματά Του ἦταν πάντοτε μαχητικά, ὄχι συνθηκολογικά. Καταδίκασε ὡς τίς πιὸ τρομερὲς ἁμαρτίες τὴν ἀδράνεια, τὴν νωθρότητα, τὴν ραθυμία, τὴν φυγὴ, τὴν ἀνευσθυότητα, τὴν πνευματικὴ τεμπελιά. Καὶ δὲν κάλεσε μονάχα σὲ ἀγῶνες. Προπαντὸς μᾶς ἄφησε ἕνα συγκλονιστικὸ παράδειγμα ζωῆς.

Αἰώνιο πρότυπο ὁ ἴδιος, παρρησίας, δύναμης, τόλμης. Βλέπει τὸν τρομερὸ καὶ ἐπονεῖ-διστο σταυρὸ νὰ προβάλλει στὸν ὀρίζοντα μὲ ὅλο τὸ ἀσύλληπτο βᾶρος τοῦ μαρτυρίου. Καὶ εἶναι ὁ μόνος ποὺ μπορεῖ νὰ συλλάβει σὲ ὅλη τὴν ἔκταση καὶ τὸ βάθος του τὴν τρομερότητα τοῦ σταυρικοῦ πάθους. Δὲν εἶναι ἀπλῶς ἡ μεγάλη ὀδύνη ἀπὸ τὸν σωματικὸ πόνο. Πιὸ πολὺ εἶναι τὸ ἀσκήκωτο μαρτύριο ἀπὸ τὸ βᾶρος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς ἀνθρωπότητας ποὺ ἔπρεπε νὰ σηκώσει στοὺς σταυροφόρους ὄμους του. Καὶ δὲν διστάζει νὰ ἀτενίσει τὸν σταυρὸ αὐτὸ θαρρετὰ καὶ νὰ τὸν ἀντιμετωπίσει σταθερά. Ἀνυποχώρητος προχωρεῖ πρὸς τὸ μαρτύριο.

Ἀκατάρτιστοι οἱ μαθητὲς Του ἀκόμα, θὰ προσπαθήσουν νὰ τὸν ἀποτρέψουν. Θὰ τὸν παρακινήσουν νὰ ἀποφύγει τὸ μαρτύριο. Ὁ ἀπόστολος Πέτρος θὰ προχωρήσει πολὺ πιὸ πέρα καὶ θὰ τολμήσει νὰ τὸν «ἐπιτιμήσει» γιὰ τὴν σταθερὴ πορεία Του πρὸς τὸν σταυρικὸ θάνατο. **«Ἰλεῶς σοι, Κύριε, οὐ μὴ ἔσται**

σοι τοῦτο» (Ματθ. 1στ' 22), θὰ τοῦ ἀπευθύνει δραματικὴ ἔκκληση ὁ ἐνθουσιώδης, ἀλλὰ καὶ ἀσταθὴς μαθητὴς. Ἐκπροσωπεῖ τὴν ὥρα αὐτὴ τὸ κοσμικὸ φρόνημα καὶ τὴ νουοτροπία τῆς φυγῆς.

Καὶ ὁ Κύριος ποὺ εἶναι ἀποφασισμένος ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ ὑποστῇ τὸ μαρτύριο, δὲν διστάζει ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ τοῦ γίνεται ἐμπόδιο, ὄχι ἀπλῶς νὰ τὸν ἐπιτιμήσει, ἀλλὰ νὰ τὸν ἐλέγξει μὲ μοναδικὴ αὐστηρότητα. Ἡ φυγὴ ἦταν ἀγνωστὴ καὶ ἀδιανόητη γιὰ τὸν Κύριο καὶ ὁ Πέτρος τὴν ὥρα αὐτὴ τὸν προέτρεπε σὲ μιὰ τέτοια φυγὴ. Γι' αὐτὸ ὁ γεμάτος ἀγάπην Ἰησοῦς, ποὺ μόλις πρὸ ὀλίγου εἶχε πλέξει τὸ ἐγκώμιο τοῦ Πέτρου, τώρα τοῦ μιλάει μὲ γλώσσα τρομερὰ αὐστηρή: **«Στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων»** (Ματθ. 1στ' 23).

Καὶ θὰ διακηρύξει στὴ συνέχεια καὶ πρὸς ὅλους τοὺς μαθητὲς τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἀπαρνήσεως τοῦ ἑαυτοῦ τους, ποὺ εἶναι τὸ πρῶτο ἐμπόδιο προκειμένου νὰ τὸν ἀκολουθήσουν: **«Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. Ὅς γὰρ ἂν θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι (Νὰ σώζει τὴν ζωὴ του μὲ τὴν φυγὴ ἀπὸ τὸ καθῆκον) ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν (τὴν ζωὴ) αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν»** (Ματθ. 1στ' 24-25).

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγωνιστικὴ τοποθέτηση καὶ ἀντιμετώπιση κάθε δυσκολίας ἀπὸ τὸν Κύριο. Ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦταν μιὰ μάχη συνεχῆς ἐναντίον τῆς ὑποκρισίας καὶ τοῦ πολυπρόσωπου κακοῦ. Ἐνας ἀδιάκοπος ἀγῶνας γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς ἀλήθειας, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀγάπης. Ἐνας ἀγῶνας ποὺ θὰ στεφανωθεῖ μὲ τὸν θρίαμβο τῆς Ἀναστάσεως. Αὐτὸς εἶναι ὁ Ἀρχηγός, συναθλητὴς καὶ συμπαραστάτης κάθε πιστοῦ. Σ' αὐτὸν τὸν μεγάλο ἀγῶνα μᾶς καλεῖ, ἐνῶ ταυτόχρονα μᾶς βεβαιώνει ὅτι: **«Ἴδου ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος»** (Ματθ. κη' 20). Δὲν μᾶς ὑπόσχεται ἀποφυγὴ τοῦ κόπου καὶ τῶν δυσκολιῶν οὔτε αὐτόματη λύση τῶν προβλημάτων. Μᾶς ὑπόσχεται συμπαράσταση, ἀγωνιστικὴ συμπόρευση, δυναμικὴ ἄρση τοῦ σταυροῦ, μὲ κατάληξη τὴ νίκη καὶ τὸν θρίαμβο. Τὸν θρίαμβο τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ πίστις στὶς καρδιές τῶν ἀγωνιστῶν

Ἡ ΕΠΟΠΟΙΪΑ τῆς 28ης Ὀκτωβρίου τοῦ 1940 πάνω στὰ βορειοηπειρωτικά βουνά, τότε ποὺ ἡ ἀλύγιστη ἑλληνικὴ ψυχὴ βροντοφώνησε τὸ ἥρωικὸ ΟΧΙ στὸν ἀδίστακτο ἐπιβουλέα τῆς ἐλευθερίας μας, ἔχει τὴν γενεσιουργό της αἰτία στὴν πίστιν στὸν Θεό, στὴν προστασία τῆς Παναγίας, στὴν δύναμιν τῆς προσευχῆς. Σύσσωμος ὁ ἑλληνικὸς λαός, μὲ μιὰ ψυχὴ, ἀντιμετώπισε νικηφόρα τὶς σιδερόφρακτες φάλαγγες τοῦ ἐχθροῦ, γιατί πίστευε ἀκράδαντα στὸ δίκαιο τοῦ ἀγῶνα καὶ στὴν προστασία τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ. Καὶ τὸ θαῦμα ἔγινε. Οἱ λίγοι νίκησαν τοὺς πολλούς. **«Ἐμεγαλύνθησαν ἐν ὀνόματι Κυρίου τοῦ Θεοῦ».** Καὶ ἔδωσαν ἓνα μοναδικὸ μάθημα στὴν τρομαγμένη ἀνθρωπότητα τοῦ τί μπορεῖ νὰ πετύχει ἓνας μικρὸς ἀριθμητικῶς λαὸς ποὺ πιστεύει στὰ ἀκατάλυτα ἰδανικά, ποὺ ἐμπνέεται ἀπὸ τὶς αἰώνιες ἀξίες, ποὺ φλογίζεται ἀπὸ ἀγάπην στὴν Πατρίδα του.

Ὅλοι τὸ γνωρίζουμε. Ἡ Πατρίδα μας δὲν μεγαλοῦργησε μὲ τὴν ἀφθονία τῶν ὑλικῶν μέσων ἢ τὴν βοήθεια τῶν ξένων. Θριάμβευσε μὲ τὴν ἐνότητα, τὴν ἀγωνιστικότητα, τὴν αὐταπάρνηση, τὸ πνεῦμα τῆς θυσίας, κάτω ἀπὸ τὴν ἐμπνευσμένη ἡγεσία φωτισμένων καὶ ἀνιδιοτελῶν ἡγετῶν. Μεγαλοῦργησε -τὸ τονίζουμε- μὲ τὴν πίστιν καὶ τὴν καταφυγὴ τῆς στὴν παντοδύναμν βοήθεια τοῦ Κυρίου.

Ἡ προσευχὴ αὐτὴ ἡ γεμάτη πίστιν καὶ ἐλπίδα στὸν Θεό, γίνεται ὄχι μόνο πηγὴ δύναμης, ἀλλὰ καὶ νηφαλιότητας, εἰρήνης, ἐσωτερικῆς ἡρεμίας, μέσα καὶ στὶς πιθὶ ἰσχυρὲς θύελλες. Ὅχι γιατί ἡ προσευχὴ εἶναι ἡρεμιστικὸ ἢ καταπραϋντικὸ. Ἡ προσευχὴ εἶναι ἐγρήγορη. Εἶναι ἀγῶνας. Εἶναι πάλη. Εἶναι ἡρεμία μέσα στὴν ταραχὴ. Εἰρήνην μέσα στὸν πόλεμο. Γαλήνη μέσα στὴν τρικυμία. Ἀσάλευτη ἡ ψυχὴ **«ἐν τῷ ταρασσεσθαι τὴν γῆν καὶ μετατίθεσθαι ὄρη ἐν καρδίαις θαλασσῶν»** (Ψαλμ. με' 2).

Ἔτσι εἶδαν καὶ ἔζησαν στὸν καθημερινό τους ἀγῶνα τὴν προσευχὴ ὅλες οἱ μεγάλες ψυχές. Δὲν ἦταν ἄτρωτοι. Δοκίμασαν ἰσχυροὺς κλονισμοὺς καὶ λιποψυχίες. Ἡ ἀποθάρρυνση δὲν τοὺς ἦταν ἀγνωστὴ. Εἶχαν ὅμως ἓνα ὄπλο καὶ ἓνα μυστικόν. Τὴν προσευχὴ, τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα στὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Προσεύχονταν, πίστευαν, ἔλπιζαν, ἀγωνίζονταν. Καὶ ἡ δύναμιν αὐτὴ τοὺς ἔκανε ἀκαταμάχητους. Τοὺς χάριζε ἀπερίγραπτην εἰρήνην. Μονάχα ὅσοι ἔζησαν τὴν ἀνεξάντλητην αὐτὴ ἰσχύ μποροῦν, ἀπὸ προσωπικὴ τους πείρα, νὰ διακηρύττουν μαζί μὲ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομο, τί θὰ πεῖ νὰ

στηρίζεσαι καὶ νὰ ἐλπίζεις στὸν Θεό: *«Μεγάλη τῆς ἐπὶ τὸν Κύριον ἐλπίδος ἢ δύναμις· φρούριον ἀχείρωτον (ἀπόρθητο), τεῖχος ἄμαχο (ἀκαταμάχητο), συμμαχία ἀκαταγώνιστος, λιμὴν εὐδίας, ὄπλον ἀήτητον, δύναμις ἄμαχος καὶ ἐκ τῶν ἀπόρων εὐρίσκουσα πόρον»* (διέξοδο στὸ ἀδιέξοδο).

Μάλιστα. Τέτοια δύναμιν ἔχει ἡ καταφυγὴ μας, μὲ ἀκλόνητη πίστιν, στὴν προστασία τοῦ Θεοῦ. Καὶ κανένας δὲν διαψεύστηκε. Ὅσοι στήριξαν ἀταλάντευτα τὴν ἐλπίδα τους σ' Αὐτόν, εἶδαν πάνω στὰ πράγματα ἀληθινὰ θαύματα. Καὶ σήμερα, ὅσοι θέλουμε νὰ τὸ διαπιστώσουμε, δὲν ἔχουμε παρὰ νὰ τὸ ἐπιχειρήσουμε. Ἡ προσευχὴ νὰ γίνῃ ὄπλο μας. Ὅπλο στὸν ἀγῶνα μας. Καὶ τότε θὰ ἀνακαλύψουμε ἓναν ἄλλο κόσμον. Ἐνα κόσμον ποὺ δὲν περιορίζεται στὰ στενὰ πλαίσια τῆς κοντόθωρης ἀνθρώπινης λογικῆς, ἀλλὰ ξανοίγεται στὸ φῶς τῆς πίστεως. Καὶ ἡ «λογικὴ τῆς πίστεως» μᾶς δείχνει

πὼς τὴν πορεία τῆς ἱστορίας τελικὰ δὲν τὴν κανονίζει κανένας «πλανητάρχης», κανένας ΟΗΕ, καμιὰ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση, ἀλλὰ μόνον ὁ Θεός, ἡ ἐλπίδα στὸν Θεό. Πάνω καὶ πέρα ἀπὸ τὸ προσωρινό, ποὺ συχνὰ εἶναι ζοφερό, ὑπάρχει καὶ τὸ

αἰώνιον ποὺ εἶναι φωτεινὸ καὶ ἐλπιδοφόρο. Καὶ ὀπλισμένος μὲ αὐτὴ τὴν πίστιν, αὐτὴ τὴ δύναμιν, ὁ πιστός, ἀντιμετωπίζει νικηφόρα τὴ ζωὴ, τὰ ἀγωνιώδη προβλήματα καὶ τὶς δυσκολίες.

Τὸ διεκήρυξε ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ καὶ τὸ εἶδαμε πραγματοποιούμενον στὴν ἱστορία τοῦ ἔθνους μας: **«Οὐκ ἀδυνατίσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα»** (Λουκᾶ α' 37). Τίποτα ἀδύνατον γιὰ τὸν Θεὸ καὶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἔζησαν οἱ πρόγονοί μας. Τὸ ἐπανελάβαν στὴν πρώτη Ἐθνοσυνέλευσή τους οἱ ἥρωες τοῦ 1821: *«Κι ἂν οἱ σύμμαχοι μᾶς ἀφήσουν, ὁ Θεὸς δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃ».* Αὐτὸ τὸ μήνυμα μᾶς στέλνουν καὶ σήμερα. Τὰ σύννεφα θὰ φύγουν. Ὁ ἥλιος καὶ πάλι θὰ λάμπει. Ἀρκεῖ νὰ λάμπει στὶς ψυχές μας ὁ ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἡ βεβαιότητα στὴν παντοδύναμν προστασία Του.

Ἔτσι εἶδαν καὶ ἔζησαν στὸν καθημερινό τους ἀγῶνα τὴν προσευχὴ ὅλες οἱ μεγάλες ψυχές. Δὲν ἦταν ἄτρωτοι. Δοκίμασαν ἰσχυροὺς κλονισμοὺς καὶ λιποψυχίες. Ἡ ἀποθάρρυνση δὲν τοὺς ἦταν ἀγνωστὴ. Εἶχαν ὅμως ἓνα ὄπλο καὶ ἓνα μυστικόν. Τὴν προσευχὴ, τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα στὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Προσεύχονταν, πίστευαν, ἔλπιζαν, ἀγωνίζονταν.

«Ἀδελφοί, συνεργοῦντες παρακαλοῦμεν, μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς. Λέγει

γάρ· Καιρῶ δεκτῶ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος· ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας. Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ἀλλ' ἐν παντί συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαῖς, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν ἀγνότη-

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ Γ' ΛΟΥΚΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Β' Κορ. στ' 1-10
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. ζ' 11-16

τι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτως, ἐν λόγῳ ἀληθείας,

ἐν δυνάμει Θεοῦ· διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες».

ΑΛΛΑΖΕΙ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ Η ΧΑΡΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ;

«Παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς».

Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ δὲν θὰ εἶχε καμιά θέση, γιατί εἶναι γεγονός ὅτι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀλλάζει τὸν ἄνθρωπο. Ἐν τούτοις τὸ ἐρώτημα τίθεται ἀπὸ πολλοὺς, γιατί βλέπουν ἀρκετοὺς Χριστιανούς, τοὺς ὁποίους ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, δὲν τοὺς μεταβάλλει.

Καὶ ὅμως ἡ ἀλλαγὴ εἶναι δυνατή. Ὁ κάθε ἄνθρωπος, ὁ κάθε Χριστιανὸς μπορεῖ μὲ τὴν χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ ἐπιτύχει τὴν ἀλλαγὴ καὶ ἀνακαινισί του. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὴν σημερινὴ ἀποστολικὴ περικοπὴ ἀσχολεῖται μὲ τὸ βασικὸ αὐτὸ θέμα.

Η ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ

Ὁ Ἀπόστολος ξεκινᾷ ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Θεὸς δίνει κάθε μέρα εὐκαιρίες ἀλλαγῆς σὲ κάθε ἄνθρωπο. Καὶ γι' αὐτὸ τονίζει: «**ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας**». Ἡ κάθε μέρα, ἡ κάθε ὥρα, ἡ κάθε στιγμή εἶναι μιὰ εὐκαιρία ἀλλαγῆς καὶ σωτηρίας, ποὺ τοῦ προσφέρει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος, ποὺ θὰ ἀξιοποιήσει τὴν εὐκαιρία αὐτή, θὰ μπορέσει νὰ ἐπιτύχει τὴν ἀλλαγὴ τοῦ χαρακτῆρα του καὶ τὴν ἀνακαινισί τῆς ζωῆς του. Ἐὰν δὲν τὸ κάνει, ἐὰν ἀδιαφορήσει, ἐὰν ἀναβάλει, θὰ χάσει τὴν εὐκαιρία τῆς ἠθικῆς ἀναγεννήσεως. Γι' αὐτὸ καὶ ὅσοι δὲν ἀλλάζουν ζωὴ εἶναι ἄνθρωποι, ποὺ ἀφήνουν ἀνεκμετάλλευτες τὶς πνευματικὲς εὐκαιρίες ποὺ τοὺς στέλνει κάθε μέρα ὁ Θεός.

Θέλεις, λοιπόν, τὴν ἀλλαγὴ σου; Κυνήγησε τὶς εὐκαιρίες ποὺ σοῦ παρουσιάζει ὁ Θεός. Αὐτὴ τὴν στιγμή ἀκοῦς ἕνα κήρυγμα. Εἶναι αὐτὸ μιὰ εὐκαιρία ἀλλαγῆς. Βάλε βαθιὰ στὴν καρδιά σου τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Ἐχουν τὴν δύναμη νὰ σὲ γαλπνέψουν, νὰ σὲ φωτίσουν, νὰ σὲ καθοδηγήσουν. Πάλι θύμωσες σήμερα, πάλι φάνηκες σκληρός, ἄδικος, ἐνοχλητικός. Τώρα ὅμως νιώθεις κάτι μέσα σου. Κἀτι σοῦ λέει μέσα σου ὅτι ἔσφαλες, ὅτι ἀμάρτησες. Τί εἶναι αὐτό; Εἶναι ἡ εὐκαιρία, ποὺ σοῦ στέλνει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ διορθωθεῖς, νὰ ἀλλάξεις. Πρόσεξέ την, λοιπόν, ἂν θέλεις νὰ καλυτερεύσεις τὸν χαρακτῆρα σου. Καὶ ὁ Θεὸς ποὺ θέλει τὴν διόρθωση καὶ τὴν ἀλλαγὴ σου, θὰ σοῦ παρουσιάσει ἀναρίθμητες παρόμοιες εὐκαιρίες. Ἔχε μόνο ἀνοικτὰ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς σου γιὰ νὰ τὶς βλέπεις. Καὶ ἄπλωσε τὰ χέρια σου νὰ τὶς ἀρπάξεις.

Ἔτσι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ θὰ μπορέσει νὰ ἐργασθεῖ τὸ θαῦμα τῆς ἀναγεννήσεώς σου.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, γιὰ νὰ ἐξαλείψει κάθε ἀμφιβολία γιὰ τὴν δυνατότητα ἀλλαγῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν χάρις τοῦ Θεοῦ, χρησιμοποιοεῖ ἕνα δυνατὸ ἐπιχείρημα. Προβάλλει τοὺς Ἀποστόλους ὡς παραδείγματα ἀνακαινισμένων ἀνθρώπων. Ἦταν καὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι ἀδύνατοι. Ἡ χάρις ὅμως τοῦ Θεοῦ τοὺς μεταμόρφωσε, τοὺς ἔκαμε ἀγίους. Τὸ παράδειγμά τους ἦταν φωτεινὸ. Κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ τοὺς κατηγορήσει γιὰ τὸ παραμικρό. «**Μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν** (ἀφορμὴν σκανδάλου), **ἵνα μὴ μωμηθῇ** (κατηγορηθῇ) **ἡ διακονία**». Ἦταν «**ἐν παντί... Θεοῦ διάκονοι**». Καὶ ἡ ζωὴ τους ἦταν μιὰ συνεχὴς ἐκδαπάνηση καὶ θυσία γιὰ τὴν διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ· ἕνα συνεχὲς μαρτύριο. «**Ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαῖς, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς**!» Ἔτσι ὅμως οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι ἔδωσαν καὶ δίδουν μιὰ ὑπέροχη μαρτυρία γιὰ τὴν δυνατότητα ἠθικῆς ἀλλαγῆς καὶ ἀνακαινίσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Δὲν ὑπάρχει πᾶ καμιά ἀμφιβολία. Μποροῦμε, ἐὰν θέλουμε, μὲ τὴν ἀνακαινιστικὴ δύναμη τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ νὰ ἀλλάξουμε τὴν ζωὴ μας. Ἐχουμε ἴσως ἀδυναμίες. Μᾶς τυραννοῦν ἴσως κακὲς συνήθειες, φοβερὰ πάθη. Ἡ ἁμαρτία μᾶς ἔχει ἀνοίξει βαθιὲς πληγές. Ὅμως ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μᾶς φωνάζει: Ἡ κατάστασή σας δὲν εἶναι ἀπελπιστικὴ! Μπορεῖτε ἂν θέλετε, νὰ ἀλλάξετε, νὰ μεταμορφωθεῖτε. Τόσοι καὶ τόσοι τὸ πέτυχαν. Καὶ σεῖς ἐπομένως μπορεῖτε. Δὲν ὑπάρχει καμιά ἀδύνατη περίπτωση στὴν χάρις μου, μᾶς ψιθυρίζει ὁ Θεός. Εἶναι παντοδύναμη. Θυμηθεῖτε τὰ τόσα θαύματα ἀλλαγῆς, ποὺ ἔκανε ἡ χάρις μου. Θυμηθεῖτε τὸ θαῦμα τῆς ἀλλαγῆς τοῦ Παύλου, ποὺ ἦταν ἕνας τρομερὸς καὶ ἀδίστακτος διώκτης. Θυμηθεῖτε... Καὶ δώστε μου τὴν ψυχὴ σας, ὅπως εἶναι. Παραδώστε μου τὴν ζωὴ σας, ὅποια κι ἂν εἶναι, γιὰ νὰ τὴν ἀλλάξω, νὰ τὴν μεταμορφώσω μὲ τὴν χάρις μου...

«Τέκνον Τίτε, πιστός ὁ λόγος· καὶ περὶ τούτων βούλομαι σε διαβεβαιουῖσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν

ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ. Ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιῖστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. Αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νοθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἀμαρτάνει ὧν

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ
Δ' ΛΟΥΚΑ (ΑΓ. ΠΑΤΕΡΩΝ Ζ' ΟΙΚ. ΣΥΝ)
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Τίτ. γ' 8-15
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. ν' 5-15

αὐτοκατάκριτος. Ὅταν πέμψω Ἄρτεμᾶν πρὸς σε ἢ Τυχικόν, σπουδάσον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπη. Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαί τούς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν».

ΚΛΗΣΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

«Καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ».

Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ζητᾷ ἀπὸ τοῦ Χριστιανοῦς μόνο ν' ἀποφεύγουν τὸ κακό. Ἡ χριστιανικὴ ζωὴ δὲν εἶναι μόνο ἄρνηση τῆς κακίας οὔτε ἀπλῶς περιπτώσιακὴ ἐξάσκηση τῆς ἀγάπης. Οἱ Χριστιανοὶ ἔχουν κληθεῖ γιὰ μιὰ ζωή, ποῦ τὴν χαρακτηρίζει ἡ τολμηρὴ καὶ δημιουργικὴ πρωτοβουλία.

Αὕτῃ τὴν ὁμορφὴν κλῆση μᾶς ὑπενθυμίζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὴ σημερινὴ περικοπὴ: «**Καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ**», μᾶς παραγγέλλει. Καὶ ὑποδεικνύει δύο πρακτικοὺς τρόπους γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς κλήσεως αὐτῆς:

Ἡ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

εἶναι ὁ πρῶτος τρόπος. Ὁ Ἀπόστολος γράφει στὸν μαθητὴ του, τὸν Τίτο καὶ τὸν συμβουλεύει νὰ μὴ ξοδεύει τὸν χρόνο του σὲ μάταια καὶ ἀνωφελῆ πράγματα, ὅπως ἦταν γιὰ τὴν ἐποχὴ του οἱ ἀτέλειωτες καὶ ἀνόπτες συζητήσεις καὶ διαμάχες γιὰ ἐπουσιώδη ζητήματα τοῦ ἰουδαϊκοῦ νόμου ἢ τῶν ἐθνικῶν θρησκειῶν. «**Μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιῖστασο εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι**», προτρέπει δὲ τοὺς Χριστιανούς, ποῦ ἔχουν πιστέψει στὸν ἀληθινὸ Θεό, ν' ἀξιοποιοῦν δημιουργικὰ τὸν χρόνο τους καὶ νὰ πρωτοστατοῦν σὲ ἔργα καλὰ καὶ χρήσιμα: «**Καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ. Ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις**».

Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς σημερινούς πιστούς. Πρέπει νὰ μάθουν ν' ἀξιοποιοῦν δημιουργικὰ τὸ χρόνο τους. Καὶ πρῶτα-πρῶτα πρέπει νὰ προσέχουν νὰ μὴ χάνουν τὸν χρόνο τους σὲ μάταια καὶ ἐπιβλαβῆ πράγματα. Ὑπάρχουν πολλοὶ δυστυχῶς, ποῦ ὅλες τὶς ἐλεύθερες ὥρες τους, τὶς ἀφιερώνουν σὲ ἀνωφελεῖς συζητήσεις, σὲ κουτσομπολιό.

Ἐδῶ ἀκριβῶς χρειάζεται προσοχή. Ἐχει ὁ Χριστιανὸς λίγο ἐλεύθερο χρόνο; Θὰ φροντίσει βέβαια καὶ γιὰ τὴν ἀνάπαυσή του. Θὰ φροντίσει ὅμως νὰ κάνει κάτι τὸ ὠφέλιμο, τὸ χρήσιμο στὸν ἑαυτό του καὶ στοὺς ἄλλους. Θὰ ἐπιμεληθεῖ τὴ μόρφωσή του, τὸν πνευματικὸ του καταρτισμό. Θὰ μελετήσει τὴν Ἁγία Γραφή, θὰ προσευχηθεῖ. Δὲν θ' ἄρκεστεῖ σὲ συζητήσεις γιὰ κοινωνικὰ θέματα. Ἀλλὰ θὰ ἐνδιαφερθεῖ νὰ κάνει κάτι

γιὰ τοὺς ἄλλους. Δὲν θὰ περιμένει νὰ τοῦ ζητήσουν τὴ βοήθειά του. Ὁ ἴδιος θὰ σπεύσει, θὰ ἐπιδιώξει νὰ φανεῖ χρήσιμος στὸν διπλανό του. Θὰ ἀναλάβει μόνος του τὴν πρωτοβουλία γιὰ ἔργα ἀγάπης.

Ἡ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΛΩΝ

εἶναι ὁ δεῦτερος τρόπος γιὰ ἓνα ἔργο χριστιανικῆς πρωτοβουλίας. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος δὲν ἔκανε μόνος του τὸ μεγάλο καὶ δημιουργικὸ ἔργο του. Χρησιμοποίησε καὶ ἄλλους. Εἶχε πάντοτε ἓνα ἐπιτελεῖο ἐκλεκτῶν συνεργατῶν, ποῦ τὸ καθοδηγοῦσε καὶ συνεργαζόταν μαζί του. Μερικὰ ὀνόματα συνεργατῶν του ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος στὴ σημερινὴ περικοπὴ: Τὸν Ἄρτεμᾶ, τὸν Τυχικό, Ζηνᾶ τὸν νομικὸ καὶ τὸν Ἀπολλῶ. Ἀπὸ ἄλλες ἐπιστολές του (ιδίως Ρωμ. ιστ') μαθαίνουμε τὰ ὀνόματα καὶ ἄλλων πολὺτιμων συνεργατῶν τοῦ Παύλου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἰδιαίτερη θέση κατεῖχε «**ὁ Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητός**».

***

Μιὰ προσπάθεια μέσα στὴν ἐνορία, στὴ γειτονιά, στὸ χωριό, πρέπει νὰ γίνεῖ μὲ τὴ συνεργασία τῶν πολλῶν. Οἱ μεμονωμένες προσπάθειες εἶναι καλές, ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦν. Τὸ κακό εἶναι ἰσχυρὸ καὶ οργανωμένο. Γιὰ νὰ χτυπηθεῖ χρειάζεται ἰσχυρὴ καὶ οργανωμένη δράση. Ὑπάρχουν οἱ καλοί. Καὶ δὲν εἶναι λίγοι. Ὑπάρχουν σὲ ὅλες τὶς τάξεις, τὶς ἡλικίες καὶ τὰ ἐπαγγέλματα: θεολόγοι, γιατροί, ἄλλοι ἐπιστήμονες, ὑπάλληλοι, ἐπαγγελματίες, ἐργάτες, ἄνδρες, γυναῖκες, νέοι καὶ νέες. Ὅλοι αὐτοὶ πρέπει μὲ κοινὴ συνεργασία νὰ κάνουν ἔργα χριστιανικῆς πρωτοβουλίας καὶ δημιουργίας. Νὰ φροντίζουν, νὰ πρωτοστατοῦν στὰ ἔργα τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς ἀγάπης. Νὰ γίνονται οἱ ἀνιχνευτὲς καὶ ἐξερευνητὲς γιὰ τὴν ἀνακάλυψη τῆς πραγματικῆς δυστυχίας καὶ τοῦ πόνου καὶ νὰ κινητοποιοῦν πολλοὺς γιὰ τὴν ἄμεση βοήθεια. Ἀνύστακτο πρέπει νὰ εἶναι τὸ ἐνδιαφέρον τους γιὰ τὴν ἐξυγίανση τῆς κοινωνίας ἀπὸ τὶς φθοροποιὲς ἐπιδράσεις τοῦ κακοῦ θεάματος, τοῦ βρώμικου ἐντύπου, τῶν διεφθαρμένων τύπων. Καὶ κοινὴ ἢ προσπάθειά τους γιὰ τὴ χριστιανικὴ ἐξωσχολικὴ ἀγωγή τῆς νεολαίας καὶ τὴν εὐρεία διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ χριστιανικοῦ ἐντύπου μέσα στὸ περιβάλλον τους.

Πόσο επικίνδυνος είναι ὁ τζόγος;

«Τὸν τελευταῖο καιρὸ τὰ καταστάματα τῶν τυχερῶν παιχνιδιῶν καὶ στοιχημάτων ἔχουν πλημμυρίσει ὅλους τοὺς πολυσύχναστους δρόμους. Ποῦ πᾶμε; Ποιὸς ἀγνοεῖ τὰ ἀπίστευτα χρηματικά ποσὰ ποὺ παίζονται καθημερινὰ στὰ τυχερὰ παιχνίδια; Τὰ διαθέσιμα στοιχεῖα φέρουν τὰ ἰδιωτικά καζίνο νὰ πραγματοποιοῦν κύκλο ἐργασιῶν ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων εὐρῶ τὸ ἔτος. Στὸν “τζίρο” αὐτὸ δὲν περιλαμβάνονται τὰ κρατικά τυχερὰ παιχνίδια, ὅπως τὸ “Λόττο”, “Πρότο”, “Προ-πό”, “Τζόκερ”, Λαχεῖα καί, ὡς μὴ εἰδικός, δὲν ξέρω ποιά ἄλλα κυκλοφοροῦν ἢ πρόκειται νὰ κυκλοφορήσουν. Δηλαδή ὀλόκληρη ἡ χώρα ἔχει μετατραπεῖ σὲ ἕνα ἀπέραντο “κυβεῖον”, στὸ ὁποῖο ἄλλοι “ξύνουν”, ἄλλοι ἀγοράζουν λαχεῖα, ἄλλοι μελετοῦν πιθανότητες καὶ “συστήματα” καὶ συμπληρώνουν “στῆλες”. Καὶ ὅλοι ἀγοράζουν... ἐλπίδα. Ἐλπίδα ψεύτικη ποὺ πολὺ σύντομα καταλήγει σὲ διάψευση, ἀπογοήτευση καὶ ἀπελπισία. Καὶ εἶναι αὐτονόητο ὅτι τὰ κέρδη ποὺ συγκεντρώνονται στοὺς λίγους, στὴν οὐσία μὲ τρόπο ἀνῆθικο, ἀφαιροῦνται ἀπὸ τοὺς πολλούς, τοὺς ὁποίους βυθίζουν συχνὰ στὴν ἀπόγνωση. Καὶ δὲν εἶναι ἄγνωστο ὅτι τὸ πάθος αὐτὸ διαφθείρει συνειδήσεις, σπιλώνει ψυχές, διαλύει οικογένειες, καταρρακώνει ὑπολήψεις, ἐθίζει στὴν τεμπελιά, παρασύρει στὴ διαφθορά, ἐξανερμίζει περιουσίες, δημιουργεῖ ἐξαρτωμένους δούλους, ὅσους καμιά ἄλλη τυραννία. Τὸ ἀκόμη χειρότερο ἔχει εἰσχωρήσει ὄχι μόνο στὴ νεανικὴ ἀλλὰ καὶ στὴν παιδικὴ ἡλικία. Καὶ δυστυχῶς τὸ ἑλληνικὸ κράτος παρασυρμένο ἀπὸ εἰσπρακτικὰ κίνητρα, ἐξακολουθεῖ νὰ παραπλανᾷ καὶ νὰ ἐξαπατᾷ τοὺς πολῖτες του. Καὶ ἀσφαλῶς εἶναι ἐξαπάτηση, ὅταν κάνει δέκα πλουσιότερους καὶ ἑκατομμύρια φτωχότερους. Ἡ Ἐκκλησία δὲν πρέπει νὰ ὑψώσει φωνὴ διαμαρτυρίας στὴ γενικευμένη αὐτὴ φθορὰ τῶν ἠθῶν καὶ διαφθορὰ ψυχῶν;»

Εἶναι πράγματι τρομερὲς οἱ συνέπειες ἀπὸ τὸ πάθος τῶν τυχερῶν παιχνιδιῶν καὶ ἀπειλοῦν ὅλα τὰ στρώματα τῆς κοινωνίας. Πρόκειται στὴν κυριολεξία γιὰ σατανικὴ παγίδα. Κρύβει τὸ ἀληθινὸ της πρόσωπο κάτω ἀπὸ τὴ μάσκες τῆς ἐπιτυχίας, τοῦ πλουτισμοῦ, τοῦ εὐκόλου κέρδους, ἐνῶ ἐτοιμάζει τὴ χρεοκοπία καὶ τὴν καταστροφὴ.

Τὸ πράγμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, τὸ νὰ κερδίζει κανεὶς χρήματα μὲ τὴ μέθοδο τῶν τυχερῶν παιχνιδιῶν, εἶναι κάτι τὸ ἀνῆθικο. Σὲ κάθε τίμια ἐπιχείρηση ὑπάρχει μιὰ δοσοληψία. Καταβάλλεται ἕνα ἀντίτιμο γιὰ κάτι ποὺ λαμβάνει κανεὶς. Δίνει ὁ παραγωγὸς τὰ προϊόντα τοῦ μόχθου του καὶ παίρνει χρήματα.

Προσφέρουν τὴν πείρα τους, τὴς γνώσεις τους, τὴν ἐπιστήμη τους, τὴ μόρφωσή τους ὁ μηχανικός, ὁ δικηγόρος, ὁ γιατρός, ὁ καθηγητὴς καὶ ἀμείβονται ἀνάλογα μὲ τὴν ἐργασία τους. Τὸ χρῆμα εἶναι, πρέπει νὰ εἶναι, ἀμοιβὴ καὶ βραβεῖο κόπου, ἐργασίας. Ὁ παίκτης ὅμως τί ἔργο χρήσιμο προσφέρει; Ποιὰ εἶναι ἡ κοινωνικὴ του προσφορά; Καὶ παίκτης δὲν εἶναι μόνο ὁ ἀπλὸς πολίτης εἶναι καὶ τὸ κράτος. Ὁ παίκτης ἐδῶ ἀδειάζει τὸ πορτοφόλι τοῦ ἄλλου στὸ δικό του, χωρὶς νὰ προσφέρει καμιά ἀπολύτως ἐργασία, χωρὶς νὰ ὠφελεῖ σὲ τίποτε οὔτε τὰ ἄτομα οὔτε τὸ κοινωνικὸ σύνολο. Ἔτσι δημιουργεῖται ἕνα επικίνδυνο εἶδος παρασιτισμοῦ, ἀργόσχολων καὶ κηφίων. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τοῦ ἀεροπλουτισμοῦ ἀποτελοῦν κοινωνικὸ καρκίνωμα. Τὸ χαρακτηριστικὸ τους γνώρισμα εἶναι ἡ σωματικὴ ἀδράνεια, ἡ ὀκνηρία, ἡ ἀποστροφὴ πρὸς τὴν παραγωγικὴ ἐργασία καὶ ἡ ἔλλειψη ἐκτιμῆσεως πρὸς τὸ χρῆμα ποὺ κερδίζεται μὲ τὸν τίμιο μόχθο. Σύνθημά τους εἶναι «ὁ θάνατός σου ζωὴ μου», ἀφοῦ σκοπὸς τους εἶναι ἡ ἀφαίμαξη τῶν ἄλλων. Τὸ ὅτι βυθίζουν στὸ πένθος οἰκογένειες, προκαλοῦν κοινωνικὰ δράματα, γίνονται αἰτία νὰ χρεοκοποῦν ἐπιχειρήσεις, συνάνθρωποί τους νὰ ὀδηγοῦνται στὴν ἀπόγνωση, στὴν αὐτοκτονία, σὲ ἐγκληματικὲς πράξεις ἢ στὴ διαφθορά, δὲν τοὺς ἀπασχολεῖ. Αὐτὸς εἶναι ὁ πιὸ μεγάλος κίνδυνος, ἡ φθορὰ καὶ διαφθορὰ τῆς ψυχῆς, τῆς ἠθικῆς εὐαισθησίας, τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας.

Εἶναι ἄξια πολλῆς προσοχῆς ὅσα σημείωνε ὁ καθηγητὴς τῆς Ἐγκληματολογίας Κ. Γαρδίκας: «Κτῆσις ἢ ἀπώλεια χρημάτων ἐξαρτωμένη ὄχι ἐκ τῆς κανονικῆς ἐργασίας, ἀλλὰ ἐκ τῆς τύχης, ὅπως εἰς τὰ τυχερὰ παιγνίδια, θίγει τὴν κοινωνικὴν τάξιν καὶ εἰνοεῖ τὴν βλάστησιν ἐγκλημάτων, ἀπομακρύνει ἐκ τῆς κανονικῆς ἐργασίας, προκαλεῖ ἀνυποληψίαν πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ σφαλερὰς ἀντιλήψεις περὶ τῆς κοινωνικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς, περὶ τοῦ χρήματος ὡς ἀνταλλακτικοῦ μέσου». Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἦδη ὁ ἀρχαῖος φιλόσοφος Ἀριστοτέλης, κατέτασσε τὴν «κυβεῖαν» στὰ ἀνελεύθερα καὶ ἀισχροκερδῆ ἐπαγγέλματα καὶ τὸν «κυβευτὴν» σὲ ἴση μοῖρα μὲ τὸν «λωποδύτην καὶ τὸν ληστήν». Καὶ συνεχίζει σὲ ἐμπεριστατωμένη ἔκθεσή του ὁ καθηγητὴς τῆς Ἐγκληματολογίας: «Ἡ ἐπίδοσις εἰς τὰ τυχερὰ παιγνίδια προκαλεῖ ἐγκλήματα κατὰ τῆς περιουσίας, ἐγκλήματα βιαιότητος, εἶναι σύννηθες αἴτιον φόνου, οικονομικὴν καὶ κοινωνικὴν καταρράκωσιν καὶ τὴν αὐτοκτονίαν πολλῶν ἀτόμων...» Ὁ ἀπόστολος Παῦλος χρησιμοποιεῖ τὴ λέξη «κυβεῖα» (Εφεσ. δ' 14), γιὰ νὰ χαρακτηρίσει τὴ δόλια ἀπάτη τῆς διδασκαλίας τῶν πλανημένων ἀνθρώπων. «Κυβεῖαν τὴν πανουργίαν καλεῖ». Συνώνυμος, λοιπόν, ὁ τζόγος, τῆς πονηρίας καὶ τῆς δολιότητος γιὰ τὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ.

Οί συνέπειες τῆς διάβρωσης τῆς κοινωνίας

«Ἡ εὐημερία σᾶς ἐξευτέλισε» κραύγαζε ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος στοὺς Ρωμαίους, ὅταν ὁ Ἀλάρικος λεπλοτοῦσε τὴν ὑπερήφανη πόλιν. «Ἡ Ρώμη πεθαίνει διασκεδάζοντας», θὰ πρόσθετε ἄλλος διάσημος συγγραφέας. Πράγματι, ἡ κοσμοκράτειρα Ρώμη, παραδόθηκε ἀνυπεράσπιστη στὸ ξίφος τῶν βαρβάρων, γιὰ νὰ μεταβληθεῖ σὲ καπνισμένα ἐρείπια. Ἀλλὰ ὁ ἀδίστακτος βαρβαρισμός, ποὺ ὑπέταξε τὸν ἀρχαῖο πολιτισμό, εἶναι ἕνα φαινόμενο μὲ διαρκῆ ἐπικαιρότητα. Θὰ ἔπρεπε νὰ προβληματίζει καὶ τὸν σημερινὸ κόσμο ποὺ δὲν διατρέχει μικρότερο κίνδυνο ἀπὸ τὸν σύγχρονο νεοβαρβαρισμό.

Ποιά ἦταν ἡ αἰτία ποὺ ἡ δοξασμένη Ρώμη ὑπέκυψε στὶς βαρβαρικές ὀρδές; Γιατί τὰ ἀνίκητα ὄπλα μιᾶς πανίσχυρης αὐτοκρατορίας φάνηκαν ἀνίκανα νὰ τὴν προστατεύσουν; Γιατί τὸ ὑπερήφανο Λάβαρο, ποὺ κυμάτιζε σχεδὸν σὲ ὀλόκληρη τὴν οἰκουμένη, ἀναγκάσθηκε νὰ γείρει ταπεινωμένο στὸν βάρβαρο κατακτητὴ; Δὲν ἦταν ἡ στρατιωτικὴ ὑπεροχή. Οὔτε οἱ τελειότεροι ἐξοπλισμοὶ τῶν ἀντιπάλων ποὺ ἀνάγκασαν τὴν Ρώμη σὲ μιὰ ταπεινωτικὴ ὑποταγή. Τὰ αἴτια δὲν ἦταν ὑλικά. Ἦταν πνευματικὰ καὶ ἠθικά. Οἱ ἀφορμὲς δὲν ἦταν ἐξωτερικές. Ἦταν ἐσωτερικές.

Τὸ κακὸ εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ μέσα. Προτοῦ ἐπιτεθεῖ ὁ ἐχθρός, τὸ ἐσωτερικὸ μέτωπο εἶχε λυγίσει. Ὁ ἀγώνας καὶ ἡ μάχη εἶχαν κριθεῖ στὸ ἔδαφος τῆς ψυχῆς. Ὁ πόλεμος εἶχε κριθεῖ προτοῦ κηρυχθεῖ. Ἀκριβῶς γιατί εἶχε διαβρωθεῖ καὶ ὑπονομευθεῖ ἡ ψυχὴ. Καὶ ὁ πόλεμος δὲν γίνεται μονάχα μὲ τελειοποιημένα σιδερικά. Γίνεται προπάντων μὲ ἀτσάλινες ψυχές, γαλβανισμένες στὴ φωτιὰ τοῦ πνεύματος, τῆς ἀλύγιστης καὶ ἀδούλωτης ψυχῆς. Εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ ἀγωνισθεῖ μιὰ ζωὴ φθαρμένη καὶ διεφθαρμένη ἀπὸ τὴν μαλθακότητα καὶ τὰ πάθη; Πῶς μιὰ ψυχὴ, ὑπονομευμένη ἀπὸ τὸν ἡδονισμό καὶ τὶς ἄνομες τέρψεις, θὰ δεχόταν νὰ ἀγωνισθεῖ γιὰ ἰδανικὰ καὶ νὰ θυσιασθεῖ γιὰ τὴν τιμὴ καὶ τὴν ἀξιοπρέπεια τῆς Πατρίδας;

Κάτι τέτοιο προϋποθέτει ὑψηλὸ καὶ γενναῖο φρόνημα. Ἀπαιτεῖ θυσία τοῦ ἐγὼ καὶ αὐταπάρνηση. Ἀλλὰ τὴν θυσία καὶ τὴν αὐταπάρνηση καὶ τὸν ἥρωισμό δὲν τὰ καλλιεργοῦν οἱ ἀσωτεῖες καὶ ἡ μαυλιστικὴ ζωὴ. Καὶ ἡ Ρώμη αὐτὰ τὰ σαπρόφυτα καλλιεργοῦσε καὶ μὲ αὐτὰ ἔτρεφε τὸν ἀβιταμινωμένο πνευματικὸ ὄργανισμό τῶν πολιτῶν τῆς. Λίπαινε ὑπέρμετρα τὴν σάρκα καὶ μόνον τὴν σάρκα καὶ ἄφηνε νὰ ἀτροφεῖ τὸ πνεῦμα καὶ νὰ λιμοκτονεῖ ἡ ψυχὴ.

Ὁ Πετρώνιος ὑποστηρίζει πῶς «ἦταν νόμιμες ὅλες οἱ σεξουαλικές διαστροφές στὴν ἀρχαία Ρώμη μὲ πρώτη καὶ καλύτερη τὴν ὁμοφυλο-

φιλία...» Γράφει ἄλλος, ἀγανακτισμένος γιὰ τὴν κατάντια τῆς Ρώμης, χρονογράφος: «Δὲν φτιάχνουν πιὰ ὠραίους ζωγραφικοὺς πίνακες. Κανένας δὲν ἔχει τὴν ὑπομονὴ οὔτε γιὰ νὰ μελετήσῃ τὰ ἔργα τῶν παλαιότερων. Κανένας δὲν σέβεται τοὺς προγόνους. Τὸ μόνον γιὰ τὸ ὅποιο εἴμαστε πιὰ ἱκανοὶ εἶναι νὰ δίνουμε καὶ νὰ παίρνουμε μαθήματα διαστροφῆς. Ποῦ εἶναι ἡ διαλεκτικὴ, ἡ ἀστρονομία, ἡ φιλοσοφία; Ποιοὶ φταῖνε γιὰ τὴν κατάντια μας;»

Ἔτσι ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά ἡ διαφθορά, ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ πολιτικὴ, κοινωνικὴ καὶ πνευματικὴ ἀναρχία, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποσύνθεση τῆς οἰκογένειας, προετοίμασαν τὸν δρόμο καὶ ἄνοιξαν διὰ πλάτα τὶς πύλες στοὺς βαρβάρους. Ἡ Ρώμη πέθαινε. Ὅλοι τὸ ἔβλεπαν καὶ ὅλοι τὸ ἀντιλαμβάνονταν. Ποιὸς ὅμως νὰ ἀντιδράσῃ; Καὶ γιατί νὰ ἀντιδράσῃ; Ἀρκεῖ ὅτι πέθαινε διασκεδάζοντας!

Καὶ αὐτὸ δὲν ἰσχύει μονάχα γιὰ τοὺς λαοὺς. Ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ ἄτομα. Καὶ ἰσχύει γιὰ τοὺς λαοὺς, ἀκριβῶς γιατί ἰσχύει γιὰ τὰ ἄτομα. Ἡ διάβρωση ἀρχίζει ἀπὸ τὰ ἄτομα. Καὶ ὅταν τὰ ἄτομα ἐκθηνλύνονται ἀπὸ τὸν ἰδὸ τῆς ἡδυπαθείας ἢ τῆς καμουφλαρισμένης εὐημερίας, τότε μαζί μὲ τὰ ἄτομα διαφθείρονται καὶ οἱ λαοί.

Αὐτὸς εἶναι ὁ κίνδυνος ὁ πιὸ τρομερὸς ποὺ ἀπειλεῖ τὴν ἐποχὴ μας. Δὲν εἶναι ἡ στενότητα τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν οὔτε τὸ φάσμα τῆς φτώχειας καὶ τῆς πείνας. Ὅλα αὐτὰ, κανένας δὲν τὰ ἀμφισβητεῖ, εἶναι κίνδυνος. Δὲν εἶναι ὅμως ὁ κίνδυνος τῆς ἀνθρωπότητας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς. Ὁ κίνδυνος ὅμως ὁ ἠθικός, ὁ πνευματικός, ποὺ ὑποσκάπτει τὰ θεμέλια τῆς ψυχῆς, πῶς θὰ ἀντιμετωπισθεῖ; Καὶ αὐτὸς ὁ κίνδυνος εἶναι σήμερα ποὺ μᾶς ἀνησυχεῖ, ποὺ πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχεῖ.

Οἱ βάρβαροι δὲν εἶναι πιὰ ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχνη. Βρίσκονται μέσα στὶς πόλεις. Ζοῦμε μαζί μὲ τοὺς βαρβάρους. Συμμαχήσαμε μαζί τους. Καὶ τοὺς ἀφήσαμε νὰ κινουῦνται ἐλεύθερα ἀνάμεσά μας. Κάτι χειρότερο. Τοὺς παραδώσαμε τὴν ἐξουσία. Τοὺς κάναμε κυρίαρχους στὰ σπίτια μας. Τοὺς βάλαμε ρυθμιστὲς στὴ ζωὴ μας. Καὶ αὐτοὶ δὲν ἄργησαν νὰ μᾶς ἐπιβάλλουν τοὺς σκληροὺς καὶ ἀτιμωτικούς ὅρους τους.

Οἱ βάρβαροι δὲν εἶναι πιὰ ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχνη. Βρίσκονται μέσα στὶς πόλεις. Ζοῦμε μαζί μὲ τοὺς βαρβάρους. Συμμαχήσαμε μαζί τους. Καὶ τοὺς ἀφήσαμε νὰ κινουῦνται ἐλεύθερα ἀνάμεσά μας. Κάτι χειρότερο. Τοὺς παραδώσαμε τὴν ἐξουσία. Τοὺς κάναμε κυρίαρχους στὰ σπίτια μας.

«Ὁ σπειρών φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπειρών ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. Ἐκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καθὼς γέ-

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ
ΣΤ' ΛΟΥΚΑ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Β' Κορ. θ' 6-11
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. η' 27-39

γραπται· ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπειρόντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσει καὶ πλυθῆναι τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ αὐξήσαι τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν· ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ».

Ἡ ἔλεημοσύνη μᾶς με χάρᾳ

«Ἐκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός»

Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες χριστιανικὲς ἀρετές. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὸ Ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα, προτρέπει τοὺς Κορινθίους νὰ προσφέρουν στὸν ἔρανο γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἰουδαίας, ποὺ ὑπέφεραν ἀπὸ φτώχεια.

Ὁ καθένας ἀπὸ σᾶς τοὺς Χριστιανοὺς, ἄς δίνει σύμφωνα μὲ τὴν ἀγαθὴ διάθεση τῆς καρδιάς του, ὄχι μὲ λύπη ἢ ἀπὸ ἀνάγκη. Γιατὶ ὁ Θεὸς «ἀγαπᾷ ἐκεῖνον ποὺ δίνει μὲ καλοσύνη καὶ γλυκύτητα».

Α. ΜΕ ΚΑΛΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Βασικὴ προϋπόθεση γιὰ νὰ εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη μᾶς σωστή, εἶναι ἡ ἐλευθέρη διάθεση τῆς καρδιάς μᾶς. Νὰ δίνουμε μὲ ἀγνὰ ἐλατήρια, ὄχι μὲ λύπη ἢ ἀπὸ ἀνάγκη. Συμβαίνει πολλὲς φορές νὰ κάνουμε ἐλεημοσύνη μὲ κάποια στενοχώρια ἢ ἐσωτερικὸ γογγυσμὸ. Δίνουμε μὲ σκυθρωπὸ τὸ πρόσωπο, σὰν νὰ τὴν κάνουμε ἀπὸ κάποια ἀνάγκη. Ἡ γιὰ τὸ οἱ συνθῆκες τὸ ἐπέβαλαν ἢ γιὰ τὸ δὲν θέλουμε νὰ ντροπιαστοῦμε μπροστὰ σὲ γνωστὰ πρόσωπα. Μιὰ τέτοια ἐλεημοσύνη δὲν ἔχει ἀξία. Δὲν εἶναι εὐάρεστη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Μερικοὶ γιὰ νὰ ἐλεήσουν ἐρευνοῦν, ὄχι τόσο γιὰ νὰ ἐξακριβώσουν τὴν ἀλήθεια, ὅσο γιὰ τὸ δὲν εἶναι πρόθυμοι σὲ ἀγαθοεργίες. Βεβαίως πρέπει νὰ ἰδρῶναι τὸ χέρι προτοῦ νὰ δώσει, ἀλλὰ ὄχι νὰ ἰδρῶναι προκειμένου νὰ μὴ δώσει καὶ νὰ βοηθήσει τὸν πάσχοντα καὶ ἀναξιοπαθοῦντα συνάνθρωπό μᾶς.

Ὁ συνάνθρωπός μᾶς ποὺ ἔχει πραγματικὴ ἀνάγκη, μπορεῖ νὰ εἶναι εὐαίσθητος καὶ νὰ τὸν πληγώσουμε. Ὅταν ἀδιάκριτα τὸν ἀνακρίνουμε, τραυματίζεται, πονάει, ματώνει ἡ καρδιά του. Φεύγει πικραμένος. Ἐκεῖ ὁ φτωχὸς καὶ ἔρημος γέροντας ἀξιοπρέπεια. Ἡ φτώχεια δὲν εἶναι ἔγκλημα. Σήμερα βρίσκεται αὐτὸς σὲ δύσκολη κατάσταση. Αὐριο ἐμεῖς. Ποιὸς ξέρει τί μᾶς περιμένει κι ἐμᾶς στὸ μέλλον!

Ἕνας ἄλλος σκόπελος εἶναι ὁ ἀτομισμὸς καὶ ὁ ὀρθολογισμὸς μᾶς. Ὁ ἀτομιστὴς ἄνθρωπος σκέπτεται μονάχα τὸ ἄτομό του. Ξοδεύει ἀσυλόγιστα γιὰ νὰ ἱκανοποιήσει τὶς ἐπιθυμίες του. Δὲν βάζει

ποτέ φρένο στὰ ἀτομικά του ἔξοδα. Γιὰ ἐλεημοσύνη ὅμως δὲν δίνει τίποτα. Καὶ προφασίζεται ὅτι δὲν τοῦ φτάνουν. Ἀλλὰ κι ἂν εἶχε πιὸ πολλὰ πάλι οἱ ἴδιες δυσκολίες.

Σ' αὐτὲς ὅλες τὶς προφάσεις ποὺ δὲν εὐσταθοῦν, μᾶς ἀπαντοῦν οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μᾶς. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος μᾶς παρακινεῖ νὰ κάνουμε πρόθυμα καὶ ὀλόψυχα ἐλεημοσύνη, σὲ ὅλους ὅσους ἔχουν ἀνάγκη. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ Θεὸς ὅλους τοὺς εὐεργετῆ μὲ τὸν ἥλιο καὶ τὴ βροχή (Ματθ. ε' 45).

Β. Ο ΦΤΩΧΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΔΕΛΦΟΣ ΜΑΣ

Ἡ καλοσύνη, ἡ ἐλεημοσύνη γιὰ νὰ εἶναι σωστή, χρειάζεται νὰ γίνε μὲ χαρὰ καὶ μὲ τρόπο καλὸ. Ἀλλὰ γιὰ νὰ γίνε κανεὶς «ἰλαρὸς δότης», χρειάζεται κάποια προεργασία. Ὁ δότης, δηλαδὴ ὁ Χριστιανὸς ποὺ δίνει ἐλεημοσύνη πρέπει νὰ ἀξιολογεῖ τὰ πράγματα ἀνάλογα μὲ τὴν ἀξία τους. Νὰ μὴ θεωρεῖ πρῶτα τὰ ὑλικά ἀγαθὰ, δηλαδὴ χρήματα, φαγητά, σπίτια, μαγαζιά, ἀμπέλια, χωράφια κ.τ.λ. Νὰ μὴ προσκολλᾷ τὴν καρδιά του σ' αὐτά. Γιατὶ ὅλα αὐτὰ εἶναι πρόσκαιρα. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἀγαθὰ, τὰ πνευματικά ποὺ εἶναι αἰώνια. Ὁ συνάνθρωπός μᾶς ἔχει ἀθάνατη ψυχὴ καὶ εἶναι πλασμένος «κατ' εἰκόνα Θεοῦ». Ἐκεῖ ἀσυγκρίτως μεγαλύτερη ἀξία ἀπὸ ὅλα τὰ ὑλικά ἀγαθὰ τῆς γῆς. Γι' αὐτὸν τὸν ἀδελφὸ μᾶς ἔχυσε τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς ὁ ἄγνωστος ζητιάνος εἶναι πράγματι ἀδελφός μᾶς, ἀφοῦ ἐνὸς Πατέρα εἴμαστε παιδιά. Καὶ ὁμολογοῦμε τὴν ἀλήθεια αὐτή, κάθε φορὰ ποὺ λέμε τὸ «**Πάτερ ἡμῶν**».

Ὅσοι κάνουν ἐλεημοσύνη μὲ ἀγαθὴ διάθεση, μὲ καθαρὴ καὶ πονετικὴ καρδιά, μὲ χαρὰ καὶ ἰλαρότητα, θὰ εἶναι κερδισμένοι καὶ σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ, ἀλλὰ καὶ στὴν αἰωνιότητα. Γιατὶ θὰ ἔχουν εἰρήνη καὶ θησαυρίζουν «**θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ**» (Ματθ. στ' 20). Καὶ θὰ ἀκούσουν στὴν δευτέρα παρουσία τοῦ Κυρίου μᾶς τὰ θεϊκὰ λόγια Του: «**Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἰτοιμασμένην ὑμῖν Βασιλείαν...** Ἐπείνασα καὶ ἔδωκάτε μοι φαγεῖν» (Ματθ. κε' 34,35).

«Ἀδελφοί, ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδο-

ΚΥΡΙΑΚΗ 31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ Ε΄ ΛΟΥΚΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Β΄ Κορ. 1α΄ 31 - 1β΄ 9
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Λουκ. 1στ΄ 19-31

μαι. Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν πιάσαι με θέλων, καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου. Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων· εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν· ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον· εἴτε ἐν σώματι εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν· ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα

ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. Ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου καυχῆσομαι, ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου. Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μὴ τις εἰς ἐμὲ λογίσθαι ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. Ὑπὲρ τούτου τρίς τὸν Κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῆ ἀπ' ἐμοῦ· καὶ εἰρηκέν μοι· Ἄρκει σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται· ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ».

ΦΟΒΕΡΗ ΕΠΙΔΗΜΙΑ

«Οὐ ψεύδομαι».

Σήμερα ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναγκάζεται νὰ πεῖ κάτι γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἀπαριθμεῖ τὶς εὐλογίες ποῦ τοῦ ἔδωσε ὁ Θεός. Περιγράφει τὴ διάσωσή του στὴ Δαμασκό, τὸ ἀνέβασμά του «ἕως τρίτου οὐρανοῦ» καὶ συνεχίζει γιὰ τὴν ἀσθενεία του ποῦ τὴ σηκώνει μὲ ὑπομονὴ καὶ χαρὰ. Γιατὶ μὲ αὐτὴ ἀπολαμβάνει περισσότερο θεία χάρι. **«Ἰσως σᾶς φαίνονται ἀπίστευτα, λέει, ἀλλὰ ὁ Θεὸς γνωρίζει ὅτι εἶναι ὅλα ἀλήθεια».** Ὁ εὐλογητὸς Κύριος **«οἶδεν, ὅτι οὐ ψεύδομαι».** Ὁ μιμητὴς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦταν ποτὲ δυνατόν νὰ πεῖ ψέματα; Ἀδύνατον! Πόσο διαφορετικὰ ὅμως εἶναι τὰ πράγματα γιὰ τὴν ἐποχὴ μας καὶ τοὺς ἀνθρώπους της. Τὸ ψέμα σήμερα εἶναι

ΦΟΒΕΡΗ ΕΠΙΔΗΜΙΑ

Σὰν φοβερὴ πλημμύρα ἔχει ἀπλωθεῖ παντοῦ, ἔχει εἰσχωρήσει σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς. Ὅπως ἡ μολυσματικὴ ἀρρώστια, ἔτσι καὶ τὸ ψέμα σὰν ἐπιδημία ἔχει κατακτίσει σχεδὸν τὰ πάντα. Χωρὶς ψέμα δὲν κάνεις τίποτα, λένε πολλοί. Ψέματα μικρά, ψέματα μεγάλα, ψέματα πρόχειρα τῆς στιγμῆς, μὰ καὶ ψέματα τεράστια, μαγειρεμένα μὲ πονηριά, θὰ συναντήσουμε πολὺ εὐκόλα στὴ ζωὴ μας. Στὸ χωριὸ καὶ στὴν πόλη, στὸ γραφεῖο καὶ στὸ ἐργοστάσιο, στὸ σπίτι καὶ στὴν ἀγορὰ, τὸ ψέμα ἐμφανίζεται τόσο συχνά. Ζητᾶς τὴν ἀλήθεια καὶ **«ἡ ἀλήθεια τὴν γῆν κατέλιπεν»**, ὅπως πολὺ ὥραϊα λέει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ζητᾶς ἕναν ἄνθρωπο εἰλικρινὴ καὶ συναντᾶς παντοῦ **«χειλὴ ψευδοῦς»**. Τὸ ψέμα χύνεται συνεχῶς στὸν κόσμον μας, μπαίνει στὴν ψυχὴ μας, χρωματίζει τὴ σκέψη μας, θολώνει τὰ αἰσθήματά μας. Ξεκινᾶ ἀπὸ ἐκεῖνη τὴν ἀπαίσια πηγὴ ποῦ λέγεται Διάβολος. Αὐτὸς **«ψεύστης ἐστὶ καὶ πατὴρ αὐτοῦ»** (Ἰωάν. ν΄ 44). Ἐτσι ζοῦμε μέσα σὲ μιὰ κόλαση ἀφοῦ ὁ **«πατὴρ τοῦ ψεύδους»** ἔχει στίσει παντοῦ τὴ βασιλεία του, μιὰ βασιλεία ψευτιᾶς, συκοφαντίας καὶ ἀδικίας. Αὐτὴ ὅμως ἡ βασιλεία κάποτε πρέπει νὰ ἐκλείψει.

ΜΑΚΡΙΑ ΤΟ ΨΕΜΑ

Πῶς θὰ γίνῃ αὐτό; Μᾶς τὸ ὑποδπλώνει ὁ ἀπόστολος Παῦλος μὲ τὴν ὑπέροχη ἐκείνη φράση ποῦ κλείνει τὸ σημερινὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα. Ἀναφέρεται στὴ δύναμη ποῦ δίνει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. Μόνο μὲ τὴ δύναμη καὶ τὴ χάρις τοῦ παντοδύναμου Κυρίου μας εἶναι δυνατό νὰ νικηθεῖ καὶ αἰχμαλωτισθεῖ ὁ πατέρας τοῦ ψεύδους, ὁ Διάβολος. Ὁ Παῦλος ἔγραφε **«οὐ ψεύδομαι»**, γιὰ τὸ ἴδιος εἶχε γίνῃ κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ, ναὸς τοῦ **«Πνεύματος τῆς ἀληθείας»**. Καὶ ἔτσι διεκήρυττε ἐκεῖνο τὸ **«ζῶ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός»**.

Ἄν θέλουμε κι ἐμεῖς νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ αὐτὴν τὴν κακία ποῦ διαλύει τὶς ἀνθρώπινες σχέσεις, ποῦ ἀπομακρύνει τὴν ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη, ποῦ μᾶς κάνει μισητοὺς καὶ ἀντιπαθητικοὺς στὸ περιβάλλον μας, θὰ πρέπει νὰ παραδοθοῦμε ὁλόκληροι στὸν Θεὸ τῆς ἀληθείας. Ἡ παράδοσή μας, αὐτὴ, σημαίνει στενότερες σχέσεις μὲ τὸν Κύριον Ἰησοῦ, διὰ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων. Ἐκεῖ θὰ ξεριζωθοῦν καὶ οἱ ρίζες τοῦ ψεύδους. Σημαίνει ἀκόμα στενὲς σχέσεις μὲ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου, τὴν Ἁγία Γραφή, ποῦ εἶναι κρυστάλλινη ἀλήθεια. Μέσα στὸ αἰώνιον βιβλίον, τὸ βιβλίον τοῦ Θεοῦ, ὁ Χριστιανὸς θὰ διαβάσει πόσο ὁ Θεὸς ἐπιμένει νὰ μάθουν τὰ παιδιά Του νὰ λένε ἀλήθεια καὶ ὄχι ψέματα. Ἐκεῖ θὰ ἀκούσουμε τὸν Κύριον νὰ μᾶς λέει **«ἐγὼ τὴν ἀλήθεια λέγω»** (Ἰωάν. ν΄ 45) καὶ **«ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια»** (Ἰωάν. ιδ΄ 6). Καὶ ἐπομένως **«ἔστω ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστὶ»** (Ματθ. ε΄ 37). Κοντὰ στὸν Ἐνα, τὸν μοναδικὸ Διδάσκαλον, τὸν Κύριον, θὰ ἀκούσουμε ἀκόμα καὶ τὸν πρῶτον μετὰ τὸν Ἐνα, τὸν ἀπόστολον Παῦλον, νὰ καταθέτει τὴ μαρτυρία του, ὅτι **«οὐ ψεύδομαι»**. Καὶ μὲ πολλὴ ἀγάπη καὶ ὑπομονὴ θὰ τὸν δοῦμε νὰ ἰκετεύει καὶ νὰ γράφει **«μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους»**. Μὴν ἐξαπατᾶτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ἀλλὰ **«λαλεῖτε ἕκαστος ἀλήθειαν μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ»** γιὰ τὴν ἀποτελοῦμε ὅλοι μας μιὰ οἰκογένεια, εἴμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ.

Ἄγχος καὶ νεῦρα

Νευριάζω, νευριάζεις, νευριάζει. Σ' ὅλα τὰ πρόσωπα, σ' ὅλους τοὺς τόπους, ἀπὸ ὅλους. Μικροὺς καὶ μεγάλους. Ἄντρες καὶ γυναῖκες. Πεζοὺς καὶ ὀδηγούς. Χωρὶς καμιά διάκριση. Ὅλοι νευριάζουν. Καὶ παντοῦ. Ὅλοι ἔχουμε τὰ νευράκια μας. Ἄλλοι λίγο, ἄλλοι πολύ. Καὶ τὰ ἐκδηλώνουμε στὴν οἰκογένεια, στὸ σχολεῖο, στὸ γραφεῖο, στὴ στάση, στὸ τραῖνο, στὸ λεωφορεῖο.

Γιατί ὅμως αὐτὴ ἡ κατάσταση;

Τί συμβαίνει;

Ἐγινε μιὰ σχετικὴ ἔρευνα, ποὺ ἔδειξε ὅτι αἰτία τῶν νεύρων εἶναι ἡ σύγχρονη ζωὴ καὶ τὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα, ποὺ ἀναστατώνουν τὸν ἄνθρωπο.

—Νιώθω τὸ νευρικό μου σύστημα ἐντελῶς ἀποδιοργανωμένο ἀπὸ τοὺς θορύβους, εἶπε ἓνας συνταξιούχος.

—Τὰ προβλήματα, λέει ἓνας ἄλλος, οἱ ἀνάγκες τῆς ζωῆς, ποὺ ἀπὸ ἡμέρα σὲ ἡμέρα αὐξάνουν, κυριαρχοῦν πάνω μας καὶ πιὸ πολύ, γίνονται βασανιστικά.

—Ἡ ἀγωνία γιὰ τὸ αὔριο, ἀπαντᾷ ἓνας φοιτητής. Αὐτὴ κουράζει καὶ τσακίζει τὴ νέα γενιά.

—Ἡ οἰκονομικὴ κρίση, ὑποστηρίζει ἄλλος, μᾶς γονατίζει καὶ μᾶς ἐκνευρίζει.

—Ἡ ἀγωνία ποὺ κινδυνεύω νὰ βάλω «λουκέτο» στὸ μαγαζί.

—Ἡ γυναίκα μου, ὁ ἄνδρας μου, τὰ παιδιά μου, δὲν μὲ ἀφήνουν νὰ ἴσυχάσω οὔτε στιγμὴ...

Αὐτὲς κι ἄλλες παρόμοιες ἀπαντήσεις, δείχνουν, ὅπως εἶπαμε, ὅτι οἱ αἰτίες, ποὺ κάνουν νὰ τετνώνουν καὶ νὰ παρατεντώνουν τὰ νεῦρα βρίσκονται μέσα μας καὶ γύρω μας. Ἡ ἐποχὴ μας, οἱ πολλὲς δουλειές, ἡ ταχύτητα, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡ ἀγωνιώδης μέριμνα γιὰ τὸ αὔριο, ἡ ἐπιθυμία νὰ ζήσουμε τὰ πάντα σήμερα, τώρα. Ὅλα αὐτὰ κουράζουν, δημιουργοῦν μιὰ δυσανάλογη ἔνταση μὲ τὴ δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄς μὴ πιστεύουμε ὅτι πειράζει τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο τόσο ἡ ἀναμονὴ στὴ στάση τοῦ λεωφορείου ἢ ἡ μονόλεπτη ἀναμονὴ τοῦ «Σταμάτη» στοὺς κεντρικοὺς δρόμους, γράφει δημοσιογράφος. Ὅχι. Τὴν ὥρα ποὺ περιμένει τὸ λεωφορεῖο, τὸ μυαλό του εἶναι ἄλλοῦ. Σὲ κάποιο γραμματίο, σὲ ἓνα ραντεβού, σ' ἓνα προσβλητικὸ λόγο, σὲ μιὰ παρεξήγηση, σὲ μιὰ ἀχαριστία, σὲ μιὰ ἀδικία ποὺ τοῦ ἔγινε... Καὶ ξαφνικὰ τοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ ξεσπάσει. Στόχος εὐκόλος καὶ τὸ λεωφορεῖο. Κι ἀρχίζουν οἱ φωνές. Καὶ βρίζει καὶ ἀπειλεῖ καὶ φουσκώνει καὶ ξεφουσκώνει». Καὶ φυγαδεύει τὴν εἰρήνην, τὸ θεῖο αὐτὸ δῶρο ποὺ θὰ μπορούσε νὰ φρουρεῖ τὴν καρδίαν ἀπὸ κάθε ταραχὴ.

Τὸν ρυθμὸ τῆς σύγχρονης ζωῆς,

τὸ ἄγχος τῶν μεγαλουπόλεων ἴσως εὐκόλα δὲν μποροῦμε νὰ τὰ ἀλλάξουμε. Μποροῦμε ὅμως νὰ ὑπερνηκίσουμε τὰ ἐσωτερικά μας θέματα, νὰ τακτοποιήσουμε τὸν ψυχικὸ μας κόσμος; Καμιά εὐχάριστη πρόβλεψη δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ὅτι οἱ θόρυβοι θὰ πάψουν, οἱ συγκοινωνίες θὰ τακτοποιηθοῦν, οἱ μεγαλουπόλεις θὰ γίνουν κέντρα εἰρήνης καὶ γαλήνης.

Μπορεῖ ὅμως, ἂν θέλουμε νὰ δουλέψουμε, ὥστε ὁ ἐσωτερικὸς μας κόσμος νὰ ἡρεμήσει. Νὰ ὑπερνηκισθοῦν τὰ ἠθικὰ προβλήματα, ποὺ τόσο ταλαιπωροῦν τὸν ἄνθρωπο. Νὰ ἀκούσουμε καὶ νὰ ἐφαρμόσουμε τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ ποὺ μᾶς παραγγέλλει νὰ μὴν ἀγωνιοῦμε. Νὰ μὴ μεριμνοῦμε χωρὶς ἐμπιστοσύνη στὸν στοργικὸ μας Πατέρα γιὰ τὸ αὔριο. Ὅχι προσκόλληση στὰ γήινα, τὰ ὑλικά, τὰ πρόσκαιρα ξεχνώντας τὰ αἰώνια. Ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ὁ Δημιουργὸς τοῦ ἀνθρώπου, γνώστης τῶν ἀναγκῶν του, εἶπε τὸ μεγάλο λόγο: **«Μὴ μεριμνήσετε εἰς τὴν αὔριον»** (Ματθ. στ' 34).

Τί βαθιὰ σημασία περικλείει αὐτὸς ὁ λόγος καὶ πόσο πρέπει νὰ τὸν προσέξουν οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς μας! Δὲν ἀποκλείει τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν οἰκονομικὴ πρόοδο, γιὰ τὴν τακτοποίηση τῶν παιδιῶν, γιὰ τὴν κάλυψη τῶν διαφορῶν μας ἀναγκῶν. Ἀπὸ τὴν ἀγωνιώδη μέριμνα, ποὺ δημιουργεῖ νευρικοὺς ἀνθρώπους, θέλει νὰ μᾶς ἀπαλλάξει. Συγχρόνως ἡ πίστη στὴν Πρόνοια καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ Πατέρα, χαρίζει τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην καὶ στὴν πιὸ πολυθόρυβη πόλιν. Ἀκόμα δίνει τὴν γαλήνην τῆς συνειδήσεως, ποὺ εἶναι τὸ πιὸ ἀποτελεσματικὸ φάρμακο ἐναντίον τοῦ ἐκνευρισμοῦ καὶ χαρίζει τὴν ψυχικὴν ἡρεμίαν.

ZQH

Ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν Περιοδικόν.

Ὁργανον Ἀδελφότητος Θεολόγων ἢ «ΖQH»

Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα.

Ἐκδότης: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ΖQH» Σ.Α., Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήναι.

Τηλ.: 210 64 28 351, FAX: 210 64 63 606.

Διευθυντὴς Συντάξεως: Γεώργιος Β. Μελέτης, Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήναι.

Ἐκτύπωση: «Λυχνία Α.Ε.», Ἀνδραβίδας 7, 156 71 Χαμόμυλο - Ἀχαρνών.

Τηλ.: 210 3410436, FAX: 210 3425967, www.lychnia.gr

ΚΩΔΙΚΟΣ: 01 1290

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐσωτερικοῦ (10 €)

μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ τοὺς ἑξῆς τρόπους:

- Μὲ κατάθεση στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, στὸν λογαριασμὸ ποὺ διατηρεῖ ἡ Ἀδελφότης ὑπ' ἀριθμ.: **132/296000-13 (IBAN: GR1501101320000013229600013)**, δικαιούχος: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ΖQH». Στὴν αἰτιολογία νὰ ζητᾶτε νὰ σημειώνεται ρητῶς τὸ ὄνοματεπώνυμο τοῦ συνδρομητῆ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ περιοδικοῦ (ΖQH)
- Στὰ βιβλιοπωλεῖα «ΖQH» (Καρύτην 14, Ἀθήνα καὶ Ἀγ.Σοφίας 41, Θεσσαλονίκη) καὶ συνεργαζόμενα βιβλιοπωλεῖα
- Στὸ γραφεῖο τοῦ περιοδικοῦ: Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήνα
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ἔντυπο ταχυπληρωμῆς ποὺ συναποστέλλεται ἀνὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα γιὰ ὅσους ἔχουν ὀφειλὴ
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὴ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ (Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήνα). Προβλέπεται ἐπιβάρυνση μὲ ταχυδρομικὰ τέλη
- Σὲ κατὰ τόπους συνεργάτες καὶ ἀντιπροσώπους, οἱ ὁποῖοι θὰ κόβουν σχετικὲς ἀποδείξεις.

Ἡ ἀνανέωση τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐξωτερικοῦ (25 €) / Κύπρου (15 €)

μπορεῖ νὰ γίνῃ μόνο μὲ κατάθεση στὴν τράπεζα:

IBAN: GR1501101320000013229600013

BIC/Swift Code: ETHNGRAA

ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

ΘΕΟΔ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ
(1770 - 1843)

9

Θ' ΣΤΗΝ ΠΙΝΥΚΑ (Μέρος Β')

— Εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς Ἐπαναστάσεως, εἶχαμε μεγάλην ὁμόνοιαν, καὶ ὅλοι ἐτρέχαμε σύμφωνοι. Ὁ ἕνας ἐπῆγεν εἰς τὸν πόλεμον, ὁ ἀδελφός του ἔφερνε ξύλα, ἡ γυναίκα του ἐζύμωνε, τὸ παιδί του ἐκουβαλοῦσε ψωμί καὶ μπαρουτόβολα εἰς τὸ στρατόπεδον· καὶ ἂν αὐτὴ ἢ ὁμόνοια ἐβαστοῦσε ἀκόμην δύο χρόνους, ἠθέλαμε κυριεύσει καὶ τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἴσως ἐφθάναμεν καὶ ἕως τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τόσον τρομάξαμε τοὺς Τούρκους, ὅπου ἄκουγαν Ἕλληνας καὶ ἔφευγαν χίλια μίλια μακρὰ. Ἐκατὸν Ἕλληνας ἐβάζαν πέντε χιλιάδες ἐμπρός, καὶ ἕνα καράβι μιὰ ἀρμάδα. Ἀλλὰ δὲν ἐβάσταξεν. Ἦλθαν μερικοὶ καὶ ἤθελαν νὰ γίνουν μπαρμπέρηδες εἰς τοῦ κασίδου τὸ κεφάλι. Μᾶς πονοῦσε τὸ μπαρμπέρισμά τους. Μὰ τί νὰ κάμωμε; Εἶχαμε καὶ αὐτουνῶν τὴν ἀνάγκην. Ἀπὸ τότε ἤρριξεν ἡ δικιχονία, καὶ ἔκαθθη ἡ πρώτη προθυμία καὶ ὁμόνοια. Καὶ ὅταν ἔλεγες στὸν Κώστα νὰ δώσῃ χρήματα διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους, ἢ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πόλεμον, τοῦτος ἐπρόβαλλε τὸν Γιάννην. Καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο κανεὶς δὲν ἤθελε οὔτε νὰ συνδράμῃ, οὔτε νὰ πολεμήσῃ. Καὶ τοῦτο ἐγένετο, ἐπειδὴ δὲν εἶχαμε ἕνα ἀρχηγὸν καὶ μίαν κεφαλὴν. Ἀλλὰ ἕνας ἔμπαινε πρόεδρος ἕξην μῆνες, ἐσπκῶνετο ὁ ἄλλος καὶ τὸν ἔρριχνε, καὶ ἐκάθητο αὐτὸς ἄλλους τόσους, καὶ ἔτσι ὁ ἕνας ἤθελε τοῦτο, καὶ ὁ ἄλλος τὸ ἄλλο. Ἰσως ὅλοι ἠθέλαμε τὸ καλὸν πλὴν καθένας κατὰ τὴν γνώμην του. Ὅταν προστάζουσι πολλοὶ, ποτὲ τὸ σπῆτι δὲν κτίζεται, οὔτε τελειώνει. Ὁ ἕνας λέγει, ὅτι ἡ πόρτα πρέπει νὰ βλέπῃ εἰς τὸ ἀνατολικὸ μέρος, ὁ ἄλλος εἰς τὸ ἀντικρυνόν, καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὸν βορρᾶ, σὰν νὰ ἦτο τὸ σπῆτι εἰς τὸν ἀραμπά, καὶ νὰ γυρίζῃ καθὼς λέγει ὁ καθένας. Μὲ τοῦτο τὸν τρόπο δὲν κτίζεται ποτὲ τὸ σπῆτι, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι ἕνας ἀρχιτέκτων, ὅπου νὰ προστάξῃ πῶς θὰ γενῆ. Παρομοίως καὶ ἐχρειαζόμεθα ἕναν ἀρχηγὸν καὶ ἕναν ἀρχιτέκτονα, ὅστις νὰ προστάξῃ καὶ οἱ ἄλλοι νὰ ὑπακούουν καὶ νὰ ἀκολουθοῦν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡμεῖς εἰς τέτοια κατάστασιν, ἐξ αἰτίας τῆς δικιχονίας, μᾶς ἔπεσε ἡ Τουρκία ἐπάνω μας καὶ κοντέψαμε νὰ καθοῦμε καὶ εἰς τοὺς στερνοὺς ἑπτὰ χρόνους δὲν κατορθώσαμε μεγάλα πράγματα.

— Εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ἔρχεται ὁ βασιλεὺς, τὰ πράγματα ἡσυχάζουν, καὶ τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ γεωργία, καὶ οἱ τέχνες ἀρχίζουν νὰ προδεύουν, καὶ μάλιστα ἡ παιδεία. Αὐτὴ ἢ μάθησις θὰ μᾶς ἀυξήσῃ καὶ θὰ μᾶς εὐτυχήσῃ. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἀυξήσωμεν χρειάζεται καὶ ἡ στερεώσις τῆς πολιτείας μας, ἢ ὁποία γίνεται μὲ τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ θρόνου. Ὁ βασιλεὺς μας εἶναι νέος καὶ συμμορφώνεται μὲ τὸν τόπον

μας· δὲν εἶναι προσωρινός. Ἀλλ' ἡ βασιλεία του εἶναι διαδοχική, καὶ θὰ περάσῃ εἰς τὰ παιδιά τῶν παιδιῶν του, καὶ μὲ αὐτὸν καὶ σεις καὶ τὰ παιδιά σας θὰ ζήσετε. Πρέπει νὰ φυλάξετε τὴν πίστην σας, καὶ νὰ τὴν στερεώσετε, διότι, ὅταν ἐπιάσαμε τὰ ἄρματα, εἶπαμε πρῶτα ὑπὲρ πίστεως καὶ ἔπειτα ὑπὲρ πατρίδος. Ὅλα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἔχουν καὶ φυλάττουν μιὰ θρησκείαν. Καὶ αὐτοὶ οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ὅποιοι κατατρέχοντο καὶ μισοῦντο καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη, μένουσι σταθεροὶ εἰς τὴν πίστην τους.

— Νὰ μὴν ἔχετε πολυτέλεια, νὰ μὴ πηγαίνετε εἰς τοὺς καφενέδες καὶ εἰς τὰ μπιλιάρδα. Νὰ δοθῆτε εἰς τὰς σπουδὰς σας, καὶ καλύτερα νὰ κοπιᾶτε ὀλίγον δυὸ τρεῖς χρόνους, καὶ νὰ ζήσετε ἐλεύθεροι εἰς τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς σας, παρὰ νὰ περάσετε τεσσάρους πέντε χρόνους τὴ νεότητά σας, καὶ νὰ μείνετε ἀγράμματοι. Νὰ σκλαβωθῆτε εἰς τὰ γράμματά σας. Νὰ ἀκούετε τὰς συμβουλὰς τῶν διδασκάλων καὶ γεροντοτέρων, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν, μύρια ἤξευρε καὶ χίλια μάθαινε. Ἡ προκοπή σας καὶ ἡ μάθησίς σας νὰ μὴ γίνῃ σκεπάρνι μόνον διὰ τὸ ἄτομόν σας, ἀλλὰ νὰ κοιτάζῃ τὸ καλὸν τῆς κοινότητος, καὶ μέσα εἰς τὸ καλὸν αὐτὸ εὐρίσκεται καὶ τὸ δικόν σας. Ἐγὼ, παιδιά μου, κατὰ κακὴν μου τύχην, ἐξ αἰτίας τῶν περιστάσεων ἔμεινα ἀγράμματος, καὶ διὰ τοῦτο σᾶς ζητῶ συγχώρησιν, διότι δὲν ὀμιλῶ καθὼς οἱ δάσκαλοί σας. Σᾶς εἶπα ὅσα ὁ ἴδιος εἶδα, ἤκουσα καὶ ἐγνώρισαν, διὰ νὰ ὠφελῆθῃτε ἀπὸ τὰ ἀπερασμένα καὶ ἀπὸ τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῆς δικιχονίας, τὴν ὁποίαν νὰ ἀποστρέψετε, καὶ νὰ ἔχετε ὁμόνοιαν. Ἐμᾶς μὴ μᾶς τηρᾶτε πλέον. Τὸ ἔργον μας καὶ ὁ καιρὸς μας πέρασε. Καὶ αἱ ἡμέραι τῆς γενεᾶς, ἢ ὁποία σᾶς ἄνοιξε τὸν δρόμον, θέλουσι μετ' ὀλίγον περάσει. Τὴν ἡμέραν τῆς ζωῆς μας θέλει διαδεχθῆ ἡ νύχτα τοῦ θανάτου μας, καθὼς τὴν ἡμέραν τῶν Ἁγίων Ἀσωμάτων θέλει διαδεχθῆ ἡ νύχτα καὶ ἡ αὐριανὴ ἡμέρα. Εἰς εἰσᾶς μένει νὰ ἰσάσετε καὶ νὰ στολίσετε τὸν τόπον, ὅπου ἡμεῖς ἐλευθερώσαμε· καί, διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο, πρέπει νὰ ἔχετε ὡς θεμέλια τῆς πολιτείας τὴν ὁμόνοιαν, τὴν θρησκείαν, τὴν καλλιέργειαν τοῦ θρόνου καὶ τὴν φρόνιμον ἐλευθερίαν. Τελειῶν τὸν λόγον μου. Ζήτω ὁ Βασιλεὺς μας! Ζήτω οἱ σοφοὶ διδάσκαλοι! Ζήτω ἡ ἑλληνικὴ νεολαία!

Ὁ θαυμάσιος αὐτὸς λόγος τοῦ ἀρχιστρατήγου τῆς νίκης ἦταν ἕνα δυνατὸν προσκλητήριον συναγερμού για τὴν μαθητικὴν νεολαίαν τοῦ 1838. Ἀλλὰ καὶ για τὴ σημερινὴν μας νεολαίαν τὰ ζωντανὰ κι ἀπλὰ αὐτὰ λόγια εἶναι ἕνα μῆνυμα ἱερό. Ἐνα δυνατὸν σάλπισμα μιᾶς πνευματικῆς ἐκστρατείας για μιὰ δοξασμένην κι εὐτυχισμένην πατρίδα.

(Συνεχίζεται)

ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΛΕΙΝΟΥΝ, Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΡΗΜΩΝΕΙ...

Πολλές είναι οι έγνοιες και οι αγωνίες που συνοδεύουν την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς. Ο φόβος που συχνότερα διατυπώνεται φέτος είναι μήπως ή επιστροφή στα θρανία συμβάλει στην περαιτέρω διασπορά του φονικού ιού της πανδημίας που τα τελευταία δύο χρόνια έχει δοκιμάσει τις άνοχες των συστημάτων υγείας και των κοινωνιών σε όλο τον κόσμο, και βεβαίως και στην πατρίδα μας. Υπάρχουν όμως και άλλα πράγματα που θα έπρεπε να μας κάνουν να άνησυχούμε. Μια πολύ άνησυχητική είδηση θα έπρεπε να προκαλεί εύλογο προβληματισμό: Μόνο στην Ήπειρο, 40 σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, νηπιαγωγεία και δημοτικά, άνεστειλαν τη λειτουργία τους για το σχολικό έτος 2021-2022. Η απόφαση δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 3999/Β' /30.08 με θέμα: «Άναστολή λειτουργίας σχολικών μονάδων αρμοδιότητας της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ήπειρου για το σχολικό έτος 2021-2022». Έτσι, μόνο στην Ήπειρο, 40 σχολεία δεν υποδέχθηκαν φέτος μαθητές. Όχι επειδή έτσι το αποφάσισε κάποιος ύπουργός, κάποιος κυβερνήσης. Άλλα γιατί, απλούστατα, δεν συγκέντρωναν τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό μαθητών, για να λειτουργήσουν. Η είδηση κρούει τον κώδωνα του κινδύνου. Η ελληνική περιφέρεια έρημωνει. Η Ελλάδα έρημωνει. Και αυτό δεν θα άρμοζε απλώς να μας προβληματίσει. Θα άρμοζε να μας πανικοβάλλει. Θα άρμοζε, πρωτίτως, να μας κινητοποιήσει, ώστε να αναζητήσουμε τον τρόπο να αναστρέψουμε αυτή την άργη, βασιανιστική πορεία προς τον θάνατο.

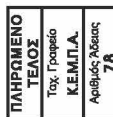
ΑΠΕΙΛΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Στις αρχές Σεπτεμβρίου, πολυμελής όμιλος εκπαιδευτικών από την Ελλάδα και την Κύπρο επισκέφθηκε την Κωνσταντινούπολη και συμμετείχε στο φόρουμ «Οικουμενική Πρωτοβουλία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και του Πολιτισμού», που διοργανώθηκε από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων σε συνεργασία με το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Το φόρουμ, εκ της θεματικής του, προχωρούσε σε μια σύνδεση της απειλής για το περιβάλλον (σε μια περίοδο που όλοι συνειδητοποιούν τις διαστάσεις και τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής) και της απειλής για τα μνημεία του πολιτισμού, και κυρίως τα θρησκευτικά μνημεία (όχι τυχαία, στην 66^η επέτειο των Σεπτεμβριανών του 1955, στη διάρκεια των οποίων καταστράφηκαν ή υπέστησαν σημαντικές ζημιές οι περισσότεροι ορθόδοξοι ναοί της Πόλεως). Έξηγώντας πώς συνδέονται αυτές οι δύο απειλές, ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος είπε απευθυνόμενος στους συμ-

μετέχοντες του φόρουμ: «Θεωρούμε ότι πίσω από την καταστροφή των θρησκευτικών μνημείων εύρισκεται ή ίδια εκείνη κακή αλλοίωση της ελευθερίας μας ή οποία προκαλεί και τα οικολογικά προβλήματα. Ο θρησκευτικός φανατισμός, αυτή η νοσηρή έκφραση της θρησκευτικής πίστης, και το "σύμπλεγμα του ανθρωποθεού", ο νέος προμηθεϊσμός, ο οποίος δεν αναγνωρίζει μέτρα και όρια, αλλά θέλει τον άνθρωπο απόλυτο κυρίαρχο της φύσης, αποτελούν σήμερα τη μεγάλη πρόκληση και τη φοβερή απειλή για τη φύση και τον πολιτισμό». Και το συμπέρασμα: «Μια παιδεία χωρίς οικολογικό, ανθρωπιστικό και πνευματικό προσανατολισμό είναι παρωδία παιδείας. Το μέλλον ανήκει σε μια αυθεντική παιδεία υπεύθυνης ελευθερίας, στην υπηρεσία του Είναι και όχι του Έχει, της αλληλεγγύης και όχι της κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του περικλείστου ατόμου».

ΤΑ «ΕΞΥΠΝΑ ΚΙΝΗΤΑ» ΑΠΕΙΛΟΥΝ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Με την έναρξη της σχολικής χρονιάς και την επιστροφή των μαθητών στα θρανία, έχουν ήδη αρχίσει οι έρευνες που αφορούν την ψυχική υγεία των παιδιών. Το ερώτημα στη σκέψη όλων είναι πόσο τραυματισμένα έχουν βγει τα παιδιά από τη βίαιη διακοπή της σχολικής ζωής, την οποία επέβαλε σχεδόν παγκοσμίως ή ανάγκη αντιμετώπισης της φονικής πανδημίας του Covid-19. Τα πρώτα συμπεράσματα δείχνουν μια μεγάλη επιβάρυνση της ψυχικής υγείας των παιδιών. Αν μπει όμως κάποιος στη διαδικασία να δει λίγο προσεκτικότερα τα συμπεράσματα αυτά, τον περιμένει μια έκπληξη: Η επιβάρυνση της ψυχικής υγείας των παιδιών δεν έρχεται ως συνέπεια των περιοριστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας, αλλά έχει την αρχή της πολύ νωρίτερα, και συγκεκριμένα στα πρώτα χρόνια της δεύτερης δεκαετίας του 21^{ου} αιώνα. Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, εύκολα θα απέδιδε κανείς αυτή την επιβάρυνση στις συνέπειες της οικονομικής κρίσης. Το πρόβλημα όμως δεν αφορά μόνο την Ελλάδα· το πρόβλημα είναι παγκόσμιο. Για παράδειγμα, άρθρο στο περιοδικό *The Journal of Adolescence* αποκαλύπτει ότι, σε σχετικές ερωτήσεις του προγράμματος PISA (Πρόγραμμα για τη Διεθνή Αξιολόγηση των Μαθητών), στη μέν πρώτη δεκαετία του αιώνα μας περίπου το 18% των μαθητών παγκοσμίως ανέφερε υψηλά επίπεδα μοναξιάς, ενώ από το 2012 έως το 2018 (δηλαδή πριν την πανδημία) τα σχετικά ποσοστά αυξήθηκαν κατά 100% στην Ευρώπη, τη Λατινική Αμερική και τις αγγλόφωνες χώρες (Η.Π.Α., Αυστραλία κ.ά.) και κατά 50% στην Ανατολική Ασία. Τί μπορεί να είναι αυτό που προκάλεσε αυτή τη δραματική επιδείνωση, και δη σε παγκόσμια κλίμακα; Όλο και περισσότεροι ψυχολόγοι υποψιάζονται – αν δεν δείχνουν ήδη ανοικτά – τον πραγματικό ένοχο, που δεν είναι άλλος από τα λεγόμενα «έξυπνα κινητά» (smartphones) και την αυξημένη έκθεση των παιδιών στα κοινωνικά δίκτυα.

ΚΩΔΙΚΟΣ:
01 1290

«ΖΩΗ»
Τηλεφώνος 189
114 72 ΑΘΗΝΑ